

SEANCES DU VENDREDI 19 DECEMBRE 1986
VERGADERINGEN VAN VRIJDAG 19 DECEMBER 1986ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 509.

MESSAGES:

Chambre des représentants, p. 509.

COMMUNICATIONS:

Page 510.

1. Dépenses en marge du budget;
2. Assemblée de l'Atlantique nord.

COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modifications):

Page 510.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1987.

Projet de loi contenant le budget de la Dette publique pour l'année budgétaire 1987.

Interpellation jointe de M. A. Geens au Premier ministre sur « la conformité des récentes décisions du gouvernement à la déclaration gouvernementale et à l'accord de gouvernement ».

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Van houtte, rapporteur, de Wasseige, Van Grembergen, Mmes Delruelle-Ghobert, Herman-Michielsens, p. 510.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1986-1987
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1986-1987

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 509.

BOODSCHAPPEN:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 509.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 510.

1. Uitgaven buiten de begroting.
2. Noordatlantische Assemblée.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijzigingen):

Bladzijde 510.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1987.

Ontwerp van wet houdende de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1987.

Toegevoegde interpellatie van de heer A. Geens tot de Eerste minister over « de conformiteit van de recente regeringsbeslissingen met de regeringsverklaring en het regeerakkoord ».

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Van houtte, rapporteur, de Wasseige, Van Grembergen, de dames Delruelle-Ghobert, Herman-Michielsens, blz. 510.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 525.

Projet de loi portant approbation des Actes internationaux suivants:

- a) 1. Convention sur la circulation routière, et Annexes, faites à Vienne le 8 novembre 1968;
2. Accord européen, et Annexe, complétant cette Convention, faits à Genève le 1er mai 1971;
- b) 1. Convention sur la signalisation routière, et Annexes, faites à Vienne le 8 novembre 1968;
2. Accord européen, et Annexe, complétant cette Convention, faits à Genève le 1er mai 1971;
3. Protocole sur les marques routières, et Annexe, additionnels à l'Accord européen de 1971, faits à Genève le 1er mars 1973.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 525.

M. Hazette:

- a) Proposition de loi organisant le Service national de l'enseignement de l'Etat;
- b) Proposition de loi assurant l'information sur le choix des études;
- c) Proposition de loi assurant la protection de la fonction de secrétaire de direction dans les établissements d'enseignement secondaire.

Mme Van Puymbroeck. — Proposition de loi prévoyant l'égalité de droits et de traitement entre étrangers et Belges.**M. Henrion.** — Proposition de loi abrogeant la loi du 10 janvier 1940 instituant une taxe militaire.**M. Vandermarliere:**

- a) Proposition de loi modifiant l'article 12 de l'arrêté royal du 9 mai 1984 d'exécution de l'article 13, deuxième alinéa, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence, ainsi que l'article 100bis, § 1er, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale;
- b) Proposition de loi complétant l'article 75, 10, b, de l'arrêté royal du 14 mars 1968 portant règlement général sur la police de la circulation routière.

MM. Antoine et Lenfant. — Proposition de loi relative à la norme 0,8 imposée aux étudiants dont les parents ou tuteurs légaux ne sont pas soumis à l'impôt sur les revenus en Belgique.**M. De Bondt.** — Proposition de loi modifiant la loi du 3 août 1960 accordant des avantages sociaux aux universités et établissements assimilés.

PROPOSITION (Dépôt):

Page 525.

M. de Wasseige. — Proposition de modification de l'article 55 du règlement du Sénat.

INTERPELLATION (Demande):

Page 525.

M. Pataer au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « les aspects de la sécurité de la centrale nucléaire de Borssele, en Zélande, compte tenu d'un rapport récent de l'AIEA et au vu d'un accord conclu entre le secrétaire d'Etat belge à l'Environnement et son collègue néerlandais ».

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 525.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale Akten:

- a) 1. Verdrag inzake het wegverkeer, en Bijlagen, opgemaakt te Wenen op 8 november 1968;
2. Europese Overeenkomst, en Bijlage, tot aanvulling van dit Verdrag, opgemaakt te Genève op 1 mei 1971;
- b) 1. Verdrag inzake verkeerstekens, en Bijlagen, opgemaakt te Wenen op 8 november 1968;
2. Europese Overeenkomst, en Bijlage, tot aanvulling van dit Verdrag, opgemaakt te Genève op 1 mei 1971;
3. Protocol inzake de wegmarkeringen, en Bijlage, tot aanvulling van de Europese Overeenkomst van 1971, opgemaakt te Genève op 1 maart 1973.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 525.

De heer Hazette:

- a) Voorstel van wet houdende organisatie van de Nationale Dienst van het rijksonderwijs;
- b) Voorstel van wet betreffende het verschaffen van informatie over de studiemogelijkheden;
- c) Voorstel van wet tot bescherming van het ambt van directie-secretaris in de instellingen voor secundair onderwijs.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Voorstel van wet op de gelijkstelling en de gelijke behandeling van vreemdelingen en Belgen.**De heer Henrion.** — Voorstel van wet tot opheffing van de wet van 10 januari 1940 tot instelling van een militaire belasting.**De heer Vandermarliere:**

- a) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 12 van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 13, tweede lid, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum en artikel 100bis, § 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
- b) Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 75, 10, b, van het koninklijk besluit van 14 maart 1968, houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer.

De heren Antoine en Lenfant. — Voorstel van wet betreffende de 0,8-norm toegepast op studenten van wie de ouders of de wettelijke voogd in België niet onderworpen zijn aan de inkomstenbelasting.**De heer De Bondt.** — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen.

VOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 525.

De heer de Wasseige. — Voorstel tot wijziging van artikel 55 van het reglement van de Senaat.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 525.

De heer Pataer tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de veiligheidsaspecten van de kerncentrale te Borssele in Zeeland, gelet op een recent rapport van de IAEA en in het licht van een akkoord gesloten tussen de Belgische staatssecretaris voor Leefmilieu en de Nederlandse minister van Milieuzaken ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Noerens et Nicolas, secrétaires, prennent place au bureau.
De heren Noerens en Nicolas, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 5 m.
De vergadering wordt geopend te 15 u. 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Claeys, en mission à l'étranger, et Anciaux, pour raison de santé, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren Claeys, met opdracht in het buitenland, en Anciaux, om gezondheidsredenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Wyninckx, pour des devoirs administratifs, Kelchtermans et Friederichs, pour raison de santé, Capoen et Somers, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezigheid met bericht van verhindering: de heren Wyninckx, wegens bestuursplichten, Kelchtermans en Friederichs, om gezondheidsredenen, Capoen en Somers, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

BOODSCHAPPEN — MESSAGES

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 11 december 1986, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Tot vaststelling van de legersterkte voor het jaar 1987;

2° Houdende statuut van de onderofficieren van het reservekader van de land-, de lucht- en de zeemacht en van de medische dienst;

Par messages du 11 décembre 1986, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Fixant pour l'année 1987 le contingent de l'armée;

2° Portant statut des sous-officiers du cadre de réserve des forces terrestres, aérienne et navale et du service médical;

— Verwezen naar de commissie voor de Defensie.

Renvoi à la commission de la Défense.

3° Waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1987 en die bestemd zijn om tijdens de maanden januari, februari en maart de werking van de openbare diensten te waarborgen;

4° Tot wijziging van artikel 18 van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen;

3° Ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1987 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de janvier, février et mars;

4° Modifiant l'article 18 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres;

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

5° Tot beperking van de bevoegdheid van de kriegsrechtsmacht;

5° Limitant la compétence de la juridiction militaire;

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

6° Ter bevordering van de continuïteit van landbouwbedrijven.

6° Visant à promouvoir la continuité des entreprises agricoles.

— Verwezen naar de commissie voor de Landbouw en de Middenstand.

Renvoi à la commission de l'Agriculture et des Classes moyennes.

Bij boodschappen van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Tot wijziging van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de commissies van openbare onderstand;

2° Tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten vastgesteld ter uitvoering van artikel 1 van de wet van 27 maart 1986 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Par message du même jour, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

1° Modifiant la loi du 2 avril 1965 relative à la prise en charge des secours accordés par les commissions d'assistance publique;

2° Portant confirmation des arrêtés royaux pris en exécution de l'article 1er de la loi du 27 mars 1986 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Eveneens bij boodschap van 11 december 1986, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van akte van naturalisaties.

Par message du 11 décembre 1986, la Chambre des représentants transmet également au Sénat tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet d'acte de naturalisations.

— Verwezen naar de commissie voor de Naturalisatie.

Renvoi à la commission des Naturalisations.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Dépenses en marge du budget — Uitgaven buiten de begroting

M. le Président. — En application de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, le Premier ministre a donné connaissance au Sénat, par dépêches du 12 décembre 1986, des délibérations (nos 2962, 2963 et 2964), prises par le Conseil des ministres et relatives à des dépenses faites en marge du budget.

Overeenkomstig artikel 24, 2e lid, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, heeft de Eerste minister, bij dienstbrieven van 12 december 1986, aan de Senaat kennis gegeven van de beraadslagingen (nrs. 2962, 2963 en 2964), door de Ministerraad getroffen betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au Premier ministre.

Van deze mededeling wordt aan de Eerste minister akte gegeven.

Assemblée de l'Atlantique Nord — Noordatlantische Assemblée

M. le Président. — Le secrétaire général de l'Assemblée de l'Atlantique Nord transmet au Sénat les textes de la recommandation (n° 86), de 14 résolutions (nos 172 à 185) et de la directive (n° 27), adoptées par l'Assemblée à l'issue de sa trente-deuxième session annuelle plénière, qui s'est tenu à Istanbul du 13 au 18 novembre 1986.

De secretaris-generaal van de Noordatlantische Assemblée zendt aan de Senaat de tekst van de aanbeveling (nr. 86), van 14 resoluties (nrs. 172 tot 185) en van de richtlijn (nr. 27), aangenomen door de Assemblée tijdens haar plenaire tweëndertigste jaarlijkse zitting, die werd gehouden te Istanbul van 13 tot 18 november 1986.

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et, pour information, à la commission de la Défense.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en, ter informatie, naar de commissie voor de Defensie.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen

COMPOSITION DE COMMISSIONS

Modifications

De Voorzitter. — Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies:

1° In de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap:

Zou de heer Swinnen de heer Van Der Niepen als effectief lid vervangen;

Zou de heer Van Der Niepen de heer Pinoie als plaatsvervangend lid vervangen;

Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions:

1° A la commission de l'Enseignement et de la Science:

M. Swinnen remplacerait M. Van Der Niepen comme membre effectif;

M. Van Der Niepen remplacerait M. Pinoie comme membre suppléant;

2° In de commissie voor de Hervorming der Instellingen:

Zou de heer De Wulf de heer Boel als effectief lid vervangen.

2° A la commission de la Réforme des Institutions:

M. De Wulf remplacerait M. Boel comme membre effectif.

Geen bezwaar?

N'y a-t-il pas d'opposition à ces remplacements?

Dan is aldus besloten.

Il en est donc ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSMIDDELENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1987

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSSCHULDBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1987

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER ANDRE GEENS TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE CONFORMITEIT VAN DE RECENTE REGERINGSBESLISSINGEN MET DE REGERINGSVERKLARING EN HET REGEERAKKOORD»

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES VOIES ET MOYENS POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1987

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA DETTE PUBLIQUE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1987

Discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. ANDRE GEENS AU PREMIER MINISTRE SUR «LA CONFORMITE DES RECENTES DECISIONS DU GOUVERNEMENT A LA DECLARATION GOUVERNEMENTALE ET A L'ACCORD DE GOUVERNEMENT»

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1987, waaraan de interpellatie van de heer André Geens is toegevoegd.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget des Voies et Moyens et au budget de la Dette publique pour l'année budgétaire 1987, auquel est jointe l'interpellation de M. André Geens.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van houtte, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de senaatscommissie voor de Financiën heeft zeven vergaderingen aan het onderzoek van de Rijksmiddelen- en Rijksschuldbegroting voor 1987 gewijd.

Deze Rijksmiddelenbegroting wordt algemeen beschouwd als een fundamentele stap in de richting van een structurele gezondmaking van de openbare financiën. Deze Rijksmiddelenbegroting werd niet alleen binnen de wettelijk voorziene termijnen bij het Parlement ingediend, maar deze begroting van 's lands middelen moet eveneens worden beschouwd als een belangrijke aanzet tot normalisering van het parlementaire begrotingswerk.

Ter zake heeft de minister van Begroting benadrukt dat de begrotingswerkzaamheden in 1986 vertraging hebben opgelopen door het uitvoeren van een zeer fundamentele saneringsoperatie. Blijkens de in het verslag opgenomen uiteenzetting van de minister is deze vertraging zeer aanzienlijk. Nochtans werd een grote inspanning gedaan inzake de begrotingen 1987. De minister is geneigd om eind februari als *dead-line* voor het indienen van de begrotingen 1987 bij het Parlement vast te stellen. Dit houdt met andere woorden ook in dat voor de eerste drie maanden van 1987 nog een beroep zal moeten worden gedaan op voorlopige kredieten.

De Rijksmiddelenbegroting 1987 heeft een bijzondere betekenis als «krimpbegroting», dat wil zeggen een begroting waarin zowel de lopende als de totale uitgaven, nominaal, reëel, inclusief of exclusief de overheids-schuld, en in absolute of in procentuele termen drastisch zijn verlaagd,

wat een substantiële vermindering van het overheidstekort tot gevolg zal hebben. In cijfers omgezet, houdt dit in dat de lopende uitgaven voor 1987 verminderen met ongeveer 101 miljard ten opzichte van 1986, of een daling van 5,6 pct., wat het peil evenaart van 1980. Nog merkwaardiger is de daling van de totale overheidsuitgaven met 122,4 miljard, of 6,1 pct.

De lopende overheidsuitgaven, exclusief de interestlasten op de Rijks-schuldbegroting, dalen eveneens met 5,5 pct. ten opzichte van 1986. De minister van Begroting stelde evenwel dat wij bij deze positieve cijfers ook de passende conclusies moeten leren trekken. Immers, deze evolutie toont nog eens duidelijk aan het grote en fundamentele probleem van onze overheidsfinanciën. Ondanks het feit dat we er met een abrupte daling van de uitgaven in slagen het uitgavenniveau van de centrale overheid, exclusief interestlasten, op het peil van 1974-1975 te brengen, blijft de toestand zorgwekkend wegens de accumulatie van de schuld tijdens het voorbije decennium.

De ontvangsten stegen in de periode 1980-1986 gemiddeld met ongeveer 6 pct. Voor 1987 wordt de groei van de lopende ontvangsten, in vergelijking met de geraamde ontvangsten voor 1986, op slechts 1,1 pct. geraamd. Hierdoor daalt de fiscale druk, berekend in termen van rijks-middelen met 0,83 procentpunt. Dit is verheugend, maar we mogen ons niet tevreden stellen met een marginale daling, de fiscale en parafiscale druk blijft verstikkend hoog, aldus de Begrotingsminister.

De financieringsbehoefte is ondertussen teruggevallen tot het niveau van 1981 en daalde met 150 miljard. De nettofinancieringsbehoefte van de centrale overheid zou in 1987, in procent uitgedrukt van het bruto nationaal produkt en ten opzichte van 1986 met 3,4 pct. moeten dalen.

Nochtans merkte de minister van Begroting op dat deze « krimp-begroting » geen eindpunt is, doch de eerste van een reeks van krimpbegrotingen. Immers, het bereikte 8,1 pct. van het bruto nationaal produkt kan geen einddoel op zichzelf zijn, we moeten naar 4 pct. gaan. Dit is volgens minister Verhofstadt geen obsessie, het is een kwestie van overleven.

De wezenlijke kenmerken van deze Rijksmiddelenbegroting zijn in wezen gestoeld op vier principes. Zo is er ten eerste, de voorzichtige raming van de begrotingsaggregaten, uitgaande van behoudende uitgangshypothesen. De in aanmerking genomen groei werd voorzichtigheidshalve van 2,2 tot 1,5 pct. teruggebracht. Deze lichte verschuiving van het bruto nationaal produkt in volume heeft te maken met een vertraagd tempo van de internationale economische opleving. Eveneens werd de nodige voorzichtigheid aan den dag gelegd ten opzichte van de in aanmerking genomen interestvoeten en ten opzichte van de hypothesen in verband met de dollar en de energieprijzen. De ontvangstenraming werd naar beneden toe herzien. De evolutie van de werkloosheid en werkgelegenheid werd eveneens met de nodige voorzichtigheid ingeschat.

Bij de opmaak van deze Rijksmiddelenbegroting werd tevens de terugkeer naar de budgettaire orthodoxie nagestreefd door middel van herbud-gettingen, door verminderingen van de thesaurievoorrichtingen, door een afbraak van de fondsen en door het schrappen van de zogenaamde begrotingsruiters.

Tevens werd getracht de ordonnanceringen en de kasuitgaven beter op elkaar af te stemmen, zodat een nog beter controleerbare en meer waarheidsgetrouwe begroting kan worden ingediend. Daarenboven werden de ministers gedwongen te werken binnen een streng keurslijf, binnen de uitgestippelde budgettaire krijtlijnen.

Voor in het licht van deze laatste maatregelen is het belangrijk, aldus de minister van Begroting, de begrotingsresultaten van de eerste elf maanden in 1986 te analyseren. Deze analyse leert ons dat het netto te financieren saldo 39,5 miljard lager ligt dan in de eerste elf maanden van 1985. Alhoewel deze resultaten bevredigend, zijn, blijft ook hier voorzichtigheid geboden. Er kan immers een inhaaleffect optreden in december. Enkele uitgaven, normaal voorzien voor november, werden pas betaald in december, waaronder het Gemeentefonds ten bedrage van 8 miljard. Er is eveneens een minderuitgave voor de Gemeenschappen en de Gewesten in vergelijking met 1985. Al bij al zal het geraamde tekort van 567,5 miljard dicht worden benaderd, zodat de vertrekbasis voor de Rijksmiddelenbegroting 1987 een correcte weergave is van de begrotingstoestand.

De minister van Begroting beklemtoonde nogmaals dat een strakke begrotingscontrole al even belangrijk is als het opstellen van een realistische begroting. Vandaar dat hij het ook meer dan noodzakelijk heeft geacht bijzondere maatregelen te nemen om de saneringsoperatie tot een goed einde te brengen. Daarvoor werden niet alleen nieuwe instrumenten gecreëerd, ook het bestaande instrumentarium werd tevens verfijnd en doeltreffender gemaakt. Men kan als voorbeelden aanhalen: het stopzetten van de automatische overdracht van gesplitste kredieten,

het bemoeilijken van uitgaven boven de goedgekeurde kredieten, de verplichting tot efficiënter budgettair beheer opgelegd aan de openbare instellingen, een revalorisatie van de taken van de controleurs van de vastleggingen alsmede van de inspecteurs van Financiën, de gezamenlijke goedkeuring van uitgaven buiten de goedgekeurde begrotingskredieten door de minister van Financiën, enerzijds, en door de minister van Begroting, anderzijds, en tenslotte een betere controle van de uitgaven van de fondsen.

Inzake de hervorming van de begrotingswerkzaamheden zegde de minister van Begroting dat hij eerst een verbetering heeft willen aanbrengen aan de controlemechanismen alvorens de hervorming van de begrotingsmethodes aan te vatten. Ook in deze sector wil hij de werkzaamheden zo spoedig mogelijk hervatten.

De minister van Financiën gaf in zijn uiteenzetting eerst een toelichting over de rente-evolutie als sleutelvariabele in het economisch herstel. Hoge rentevoeten hebben een nefaste invloed op de ondernemingsactiviteiten. Het sinds december 1985 gevoerde beleid had dan ook tot doel de rentevoeten te verlagen. De invloed van het rentebeleid op het monetair beleid is belangrijk. Gewezen werd op de muntherschikking van Ootmarsum, waar er een relatieve revaluatie van de Belgische frank kwam, als vertolking van de wil om aan te sluiten bij de sterkere landen, zoals de Duitse Bondsrepubliek en Nederland. Deze factoren hebben mede geleid tot een verlaging van de discontovoet van de Nationale Bank. Vanaf september is er evenwel een lichte tendens tot stijging van de internationale rentevoeten opgetreden onder invloed van het Duitse beleid. Dit heeft bij ons enige problemen geschapen voor de uitgifte van de laatste staatslening.

De fiscale ontvangsten werden voor 1986 naar beneden toe herzien. De minderontvangsten werden geraamd op 7,7 miljard. Ingevolge de toename van de niet-fiscale ontvangsten van 3,3 miljard bedraagt de netto minderontvangst nochtans 4,3 miljard. Hierdoor werd het groei-percentage binnen de macro-economische hypothese voor 1987 van 1,7 pct. tot 1,5 pct. teruggebracht, terwijl de BNP-« deflator » werd verhoogd tot 2,4 pct., als aanpassing aan de recente ontwikkelingen ter zake.

De kostprijs van het derdeleefijdssparen werd door de minister van Financiën geraamd op 1,25 miljard in 1987. Hij weerlegde de bewering als zou deze maatregel alleen de rijke mensen bevoordelen. Deze maatregel is daarentegen duidelijk gericht op de grote massa waarvoor de fiscale aftrek van 20 000 frank wel enige betekenis heeft. Parallel met deze maatregel werd eraan herinnerd dat de wet-Grootjans in een systematische verhoging van de fiscaal vrijgestelde minimuminkomens voorziet, gespreid over meerdere jaren. Wat de *ratio legis* van deze maatregel betreft, werd gewezen op de combinatie van de verschillende factoren, zoals het voorkomen van de ineensstorting van de beursactiviteiten door een voortzetting van de wet-De Clercq-Cooreman, het vermijden van de kapitaalvlucht, de versterking van de eigen middelen van de ondernemingen en tenslotte een ruimere flexibiliteit. Wat de meer gedetailleerde analyse van de maatregel betreft, verwijs ik naar de uiteenzetting van de minister, opgenomen in het verslag.

In een vierde punt was het ontwerp van wet aan de orde tot bevordering van de modernisering van de economie, tot aanmoediging van de winstdelen, bezoldigingen en houdende diverse fiscale bepalingen. Wat de fondsen voor investering in risicokapitaal betreft, werd gesteld dat fiscale voordelen worden verleend aan natuurlijke personen die inschrijven op certificaten van door de minister van Financiën, op ensluitend advies van de minister van Economische Zaken, bijzonder erkende gemeenschappelijke risicobeleggingsfondsen, opgericht vanaf 1 januari 1987. Deze fiscale voordelen betreffen voornamelijk de aftrek van de aanschaffingsprijs van de certificaten ten belope van de bedragen gestipuleerd in het derdeleefijdssparen. Een belangrijke fiscale restrictie is het verbieden van cumulatie met het derdeleefijdssparen en met de permanente Monory.

De winstdelende bezoldigingen worden toegekend ingevolge een CAO die de vennootschap sluit met haar werknemers in de loop van de eerste twee maanden van het boekjaar volgens de voorwaarden, opgenomen in het verslag.

Bij de maatregelen die in het hoofdstuk « diverse fiscale bepalingen » zijn ondergebracht, moeten wij vermelden: de maatregelen betreffende de investeringsaftrek, de innovatievennootschappen, de *stock option*, de maatregelen voor ondernemingen gevestigd in T-zones, de verwerving door personeelsleden van aandelen of deelbewijzen van een vennootschap die een of meer takken van werkzaamheid overneemt van een vennootschap in boedelaftand of faillissement en tenslotte de bevordering van

het wetenschappelijk onderzoek en de cultuur. Bij dit laatste punt werd gesteld dat de grenzen van aftrekbaarheid inzake de giften in geld te beperkt zijn, vooral voor de ondernemingen die bereid zijn om, in het kader van fundamenteel wetenschappelijk onderzoek waar extrafinanciering absoluut noodzakelijk is, stortingen te doen. Daarenboven is gebleken dat er een toenemende belangstelling bestaat voor cultuursponsoring, waar belangrijke projecten fiscaal worden gesteund.

De laatste twee maatregelen hebben betrekking op de schrapping van artikel 77 van de wet van 31 juli 1984 waarbij vennootschappen met superwinsten bij gebrek aan voldoende investeringen verplicht werden die superwinsten renteloos ter beschikking van de Schatkist te stellen. Deze maatregel werd geschrapt omwille van, enerzijds, het feit dat er geen enkele financiële recuperatie was en, anderzijds, het psychologisch effect.

Tenslotte werd de repercussie van de fiscale vrijstellingen op het toekennen van sociale voordelen onderzocht. Immers, de belastingplichtige die het genot heeft van een reeks aftrekken en die tegelijkertijd aanspraak maakt op een toelage, vergoeding, beurs, premie of een ander voordeel van economische of sociale aard waarbij de belangrijkheid van zijn belastbare inkomsten een rol speelt, zal voortaan een inkomstengedruis ontvangen waarop met die aftrekken geen rekening is gehouden.

In een vijfde toelichting gaf de minister van Financiën een uiteenzetting over de voornaamste beleidsopties voor het Belgisch voorzitterschap van de Europese Gemeenschap. Drie belangrijke punten werden vooropgezet; ten eerste, de liberalisering van de kapitaalmarkt; ten tweede, het hierbij aansluitend beleid dat zal moeten worden gevoerd in het Europees monetair stelsel, en ten derde, de harmonisering van de fiscaliteit, inzonderheid de harmonisering van de directe belastingen.

Tenslotte gaf de minister nog enige beschouwingen bij de huidige Belgische fiscale druk. Gesteld werd dat, blijkens een te verwachten rapport van de commissie tot harmonisering en vereenvoudiging van de fiscaliteit, een algemene belastingverlaging onvermijdelijk gepaard zal moeten gaan met een vermindering van een aantal fiscale uitgaven. De begrotingssanering zou eveneens ruimte moeten scheppen om een algemene verlaging van de belastingdruk mogelijk te maken.

Tenslotte drukte de minister zijn intentie uit om eind 1987 een algemeen voorstel tot hervorming van de fiscaliteit in te dienen.

Alvorens, mijnheer de Voorzitter, een overzicht te geven van de algemene bespreking van het ontwerp van Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1987, moet ik voor de goede orde vermelden dat, wegens de materiële factor tijd, de algemene bespreking niet gerubriceerd, doch slechts chronologisch is weergegeven. Ik zal tijdens mijn verdere uiteenzetting proberen beknopt de onderscheiden thema's gegroepeerd weer te geven.

Een hele reeks uiteenzettingen had betrekking op de begrotingscijfers als dusdanig en op het oorzaaklijk verband van de tekorten.

Zo meende een lid dat het netto te financieren saldo voor 1986 doelbewust door de regering werd overschat om een drastisch besparingsplan erdoor te krijgen. Daarenboven zou dit besparingsplan het gevolg zijn van een fundamentele denkfout van de regering over de oorzaak van het tekort; de regering beweert, aldus het lid, dat de oorzaak van de tekorten te zoeken is in de hoge uitgaven. Het tegendeel werd bewezen door te verklaren dat de twee fundamentele redenen voor de stijging van de begrotingstekorten enerzijds de te hoge rentevoeten en anderzijds het zogenaamde sneeuwbal effect zijn.

In een van zijn antwoorden zei de minister dat met een begrotingsdeficit dat hoger ligt dan 5,5 pct. van het BNP, er geen oplossing is voor het sneeuwbal effect. Volgens hem is het dan ook absoluut noodzakelijk deze uitgaven terug te schroeven. Dat kan echter niet in enkele jaren. Daar is een langere periode voor nodig.

Er was ook enige kritiek ten opzichte van het aangewende procédé van de voorlopige kredieten. Dit beleid werd als pragmatisch afgedaan.

In zijn antwoord merkte de minister op dat het niet realistisch zou zijn de voorlopige kredieten te stelen op een begroting die hoger ligt dan de huidige, waarvan de cijfers in de algemene toelichting zijn opgenomen. Daarenboven werd nog opgemerkt dat de automatische overdrachten van kredieten aan banden werd gelegd.

Tenslotte werd door een lid, aan de hand van grafieken en tabellen, commentaar geleverd bij onder meer de schuldevolutie. Hij toonde aan dat de stijging van de rijksschuld sinds 1981 steeds verder gaat en dat de last van de overheid steeds zwaarder drukt op de bevolking. Het is een interessant gegeven dat de minister de in het verslag opgenomen

gegevens betreffende de tabellen en de grafieken correct vond. Evenwel had hij enige bezwaren tegen sommige berekeningen.

Een ander belangrijk thema was het deflatorio effect van het bezuinigingsbeleid op de economische activiteit. Verschillende leden merkten op dat het stijgingspercentage van het BNP ver beneden dat van onze voornaamste Europese partners ligt, zoals blijkt uit de in het verslag opgenomen tabellen. Tevens werd gesteld dat alle andere economische indices wijzen op dit deflatorio effect, namelijk de werkgelegenheid, de werkloosheid, het indexcijfer van de consumptieprijzen, de investeringen, het totaal inkomen van werknemers enzovoort. Er werd opgemerkt dat het zeer goed mogelijk is een gelijkwaardig bezuinigingsbeleid te voeren, zij het met minder inflatie. In het verslag werden de toegelichte scenario's opgenomen voor een besparingsbeleid dat vergelijkbaar zou zijn met het Sint-Annaplan, maar met een geringer deflatorio effect.

Tevens werd de vraag gesteld of het niet beter zou zijn een oplossing te zoeken in de groei van de belastbare massa, in plaats van in de inkrimping van de uitgaven, die het eerder geciteerde deflatorio effect zullen teweegbrengen.

De minister merkte op dat onder de vorige regering het spoor van de belastingverhogingen werd gevolgd om de competitiviteit van de bedrijven te verhogen en om de draagkracht van de economie te verbeteren. De huidige regering wil hiervan afstappen en in de eerste plaats de openbare financiën effectief saneren.

De vermindering van het begrotingstekort heeft natuurlijk een deflatorio karakter, aldus de minister, doch onze groei zou pas efficiënt worden als ons deficit beneden de 4 pct. van het BNP daalt.

Tijdens een gedachtenwisseling over het ontvangstenbeleid werden eveneens de fiscale uitgaven ter sprake gebracht. Er werd opgeworpen dat de regering zich enkel bezighoudt met de uitgaven en niet met de ontvangsten, wanneer het tekort van de overheidsfinanciën wordt geanalyseerd. Het is zeker niet de bedoeling, aldus een lid, de reeds overdreven directe belastingen te verhogen, maar wel een beter inzicht te krijgen in het totaal van de ontvangsten. Wat inzonderheid de fiscale uitgaven betreft, verklaarde dit lid dat er desbetreffend geen coherent beleid wordt gevoerd, doch dat die fiscale uitgaven, om allerlei redenen en onder druk van diverse kanten, zonder enige coördinatie, zonder enige berekening te maken en zonder enig verband met het besparingsbeleid, worden verricht.

De overdracht van instellingen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek werd uitgebreid aan de orde gebracht. De minister merkte ter zake op dat de bereikte regeling stoelt op het feit dat de hele operatie een nuloperatie moet blijven voor de schatkist, enerzijds, en dat, anderzijds, wat de overdracht zelf betreft, de Gemeenschappen en de Gewesten het initiatief moeten nemen. Op verzoek van uw commissie voor de Financiën overhandigde de minister een nota met de beslissingen van het overlegcomité van 25 november 1986. Die nota is als bijlage I bij het verslag gevoegd.

Op meer precieze vragen, zoals bijvoorbeeld hoe de nationale activiteiten in overeenstemming kunnen worden gebracht met de activiteiten van bedoelde instellingen — *quid* met het statuut van het personeel en *quid* met de Brusselse vestiging van het SCK? —, deelde de minister mede dat een werkgroep die problemen momenteel onderzoekt. De regering zal met de besluiten van die werkgroep rekening houden. Over enkele weken zal er een oplossing zijn. Zolang de onderzoekcentra niet bij koninklijk besluit zijn overgedragen, blijft het huidige statuut dus bestaan, ook inzake het taalstelsel.

Met betrekking tot Onderwijs werd opgemerkt dat de vermindering van de uitgaven in dit departement kleiner is dan in andere departementen. Vandaar de schijnbare verhoging ten opzichte van de globale uitgaven. Tevens merkte de minister op dat er wel degelijk rekening is gehouden met de opmerking van het Rekenhof in verband met de overdracht van aangewende lestijden in het basisonderwijs. Ter stimulering van het onderricht van de tweede landstaal zouden stagiairs ter beschikking kunnen worden gesteld. Gelet op het tekort aan stagiairs is de minister van Begroting principieel akkoord met de aanstelling van tewerkgestelde werklozen en BTK'ers in plaats van stagiairs, op voorwaarde dat de minister van Tewerkstelling en Arbeid hierom officieel verzoekt en voor zover binnen het contingent wordt gebleven. Aangaande de vrees dat het de bedoeling zou zijn een zekere beleidsfilosofie na te streven waardoor de aanzet zou worden gegeven tot het afbrokkelen van kleine onderwijsinstellingen, werd door de minister formeel bevestigd dat het niet in de bedoeling ligt van de regering alle scholen van die aard te doen verdwijnen. Maatregelen werden reeds genomen voor het behoud

van een zeker aantal scholen. Deze lijst zal bij koninklijk besluit worden gepubliceerd.

Over de gevolgen van de nieuwe verlaging van de omkaderingsgraad voor het schooljaar 1987-1988, stipte de minister aan dat, zo men de verhoogde besparing bereikt, deze maatregel niet nodig zal zijn.

Voor het onderwijs voor sociale promotie is er voorzien in ontvangsten ten belope van 300 miljoen. Tevens werd in het verslag een evolutie opgenomen van de kredieten voor de werkingsuitgaven van dit onderwijs voor sociale promotie.

Volledigheidshalve moet ik tenslotte nog vermelden dat er tijdens de commissiebesprekingen verschillende verduidelijkingen gegeven zijn door de onderscheiden ministers op punten zoals bijvoorbeeld het probleem van de 25 pct. roerende voorheffing. Hierbij merkte de minister op dat deze roerende voorheffing op de duur onhoudbaar zal zijn niet alleen voor de beleggers in eigen land maar ook om op internationaal vlak een beter figuur te kunnen slaan. Een nivellering op 15 pct. lijkt redelijk te zijn.

Kritiek was er ook ten opzichte van het pensioensparen en de deelneming van de arbeiders aan het financieel beheer van de ondernemingen. Er werd opgemerkt dat van deze aanvullende pensioenregeling slechts zij zullen kunnen profiteren die nu reeds geprivilegieerde klassen zijn van de maatschappij. Ook werd de vrees geuit dat hierdoor het wettelijk pensioen zou worden aangetast. De minister stelde formeel dat het verkeerd zou zijn te denken dat het derdeleefijdssparen een royaal geschenk zou zijn voor de rijken. Een aftrek van 20 000 frank per jaar heeft veel meer effect op een klein of middelgroot inkomen dan op een hoog inkomen. Nogmaals werd beklemtoond dat het derdeleefijdssparen nooit in de plaats zal treden van de wettelijke pensioenstelsels. Terloops werd nog opgemerkt dat de aandelenwet de Staat ongeveer 12,5 miljard heeft gekost, terwijl het derdeleefijdssparen slechts ongeveer 1,25 miljard zou kosten.

Inzake de strijd tegen de fiscale fraude werd opgemerkt dat in deze begroting daarover niet wordt gesproken. De minister repliceerde met de opmerking dat de controle verscherpt is en dat honderdduizenden rechtzettingen gebeuren die ongeveer 50 miljard hebben opgeleverd. Voorts zou de speciale belastinginspectie ook goed werk hebben geleverd door voor 9 tot 10 miljard directe en voor 7 tot 8 miljard indirecte belastingen te recupereren.

Tenslotte werd nog signaleerd dat de controles te Brussel minder streng zouden zijn. Dit zou te wijten zijn aan een gebrek aan tweetalige ambtenaren. Mocht een parlementair initiatief tot toekenning van een premie voor tweetalige ambtenaren worden genomen, zou de minister zich hiertegen niet verzetten.

Over de artikelswijze bespreking, moet ik vermelden dat de artikelen 1 tot 5 geen aanleiding hebben gegeven tot discussie en werden aangenomen met 12 tegen 6 stemmen.

Bij artikel 6 werden twee amendementen ingediend. Een eerste amendement strekte ertoe de schrapping voor te stellen van de overdracht naar het Vlaamse en Waalse Gewest van het Studiecentrum voor kernenergie, het Nationaal Instituut van extractiebedrijven en het Instituut voor radioelementen. Dit amendement werd verworpen met 12 stemmen tegen 1 stem, bij 6 onthoudingen.

Een tweede amendement had tot doel een bedrag van 374,3 miljoen frank uit te trekken op de begroting van het Brusselse Gewest voor 1987 onder een speciaal fonds dat wordt opgericht op de afzonderlijke sectie van de begroting. Dit tweede amendement werd verworpen met 13 tegen 4 stemmen.

Artikel 6 werd aldus aangenomen met 12 tegen 6 stemmen.

Vervolgens werden drie amendementen ingediend om de opbrengst van de successierechten, geïnd op het grondgebied van het Brusselse Gewest, aan dit Gewest toe te kennen van 1986 af. Al deze amendementen werden verworpen.

De artikelen 7 tot 12 werden aangenomen met 12 tegen 6 stemmen.

De artikelen van de Rijksschuldbegroting gaven, behoudens enkele informatieve vragen, geen aanleiding tot discussie en werden met 12 tegen 7 stemmen aangenomen.

De Rijksmiddelenbegroting, alsmede de Rijksschuldbegroting, met inbegrip van de respectieve wetten en tabellen, werden met 12 tegen 7 stemmen goedgekeurd.

Voor de goede orde moet ik tenslotte nog vermelden dat dit verslag goedgekeurd werd met 12 tegen 4 stemmen, bij 1 onthouding. Er was geen unanimité hoofdzakelijk wegens het ontbreken in de drukproef

van een nota die achteraf als bijlage bij dit verslag werd toegevoegd. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, notre rapporteur vient de présenter un résumé des débats qui ont eu lieu en commission et il a terminé son exposé en mentionnant — fait exceptionnel pour la commission des Finances — que le rapport n'avait pas été approuvé à l'unanimité.

Nous avons, en effet, voté contre ce rapport parce qu'un certain nombre de points importants en avaient en quelque sorte été « gommés », en particulier, la discussion que nous avons eue avec les ministres du Budget et des Finances à propos des décisions de la Sainte-Catherine, comme il est convenu de les appeler. Certes, le rapport oral, plus précis, compense un peu les déficiences du rapport écrit et je remercie le rapporteur d'avoir fourni ainsi le nécessaire complément d'information.

Pour les raisons que je viens d'exposer, nous serons amenés à poser plusieurs questions précises au cours du débat en séance publique.

Après cette mise au point, abordons le fond du problème qui concerne le déficit, c'est-à-dire le solde net à financer.

L'exposé général du budget prévoit pour 1987 un solde net à financer s'élevant à 417,8 milliards. Il faut d'abord souligner le fait que ce chiffre est truqué car il devrait être augmenté des 33 et quelque milliards de l'opération de « prestidigitation-consolidation » du ministre des Finances, en d'autres termes de l'accord passé avec le consortium des organismes financiers au sujet du différentiel d'intérêt. On sait que les intérêts ne seront pas payés en numéraire, et on se permet dès lors de les déduire du solde net à financer, mais on les paie en fait sous une nouvelle forme d'emprunt puisqu'on les transforme en bons spéciaux du Trésor qui vont réapparaître dans les budgets suivants, tant pour leur propre charge d'intérêt que pour leur amortissement.

Il s'agit donc bien d'une opération de prestidigitation puisqu'on fait disparaître du budget 1987 plus de 33 milliards qui vont petit à petit réapparaître dans les budgets des années suivantes, non pas par miracle, mais par un tour de passe-passe.

Ne nous trompons pas; en réalité, le solde net à financer ne représente pas 418 milliards, selon vos propres estimations, mais bien 450 milliards, non pas 8,1 p.c. mais bien 8,8 p.c. du PNB.

Atteindrez-vous votre objectif? Il est permis d'en douter. Depuis cinq ans, la politique du gouvernement a consisté, entre autres et principalement, à réduire ce solde net à financer. D'année en année, les chiffres annoncés n'ont pas été respectés. Ainsi, en 1982, vous assuriez, monsieur le Premier ministre, que le solde à financer serait réduit de moitié en 1985, soit ramené à 6,5 p.c. En fait, il a été, en 1985, de 12 p.c. En 1982, vous annonciez, dans votre exposé général du budget, un solde net à financer de 10,9 p.c. Le résultat fut de 13 p.c. En 1983, au lieu des 10,5 p.c. annoncés, vous avez atteint 12,6 p.c. En 1984, plus prudent, vous annonciez 11,5 p.c. Vous les avez réalisés grâce à un tour de passe-passe qui a consisté à payer les fonctionnaires non plus anticipativement au début du mois, mais à terme échu, à verser, début janvier, aux agents des services publics ce qui leur était dû à fin décembre. Ainsi, 30 milliards ont été escamotés du solde net à financer de 1984 qui, sans cela, aurait atteint 12 p.c.

En 1985, vous annonciez 10,4 p.c. Vous avez atteint 12 p.c. En 1986, dans l'exposé général du budget présenté en juin, vous avez prévu 11,5 p.c. A quel résultat arriverons-nous fin décembre? Probablement à un taux voisin de celui annoncé.

Durant cinq années consécutives, jamais les chiffres annoncés n'ont été respectés et toujours le solde net à financer s'est situé dans une fourchette de 11,5 p.c. du PNB. Réalisera-t-on mieux cette fois?

Vous annoncez 190 milliards d'économies à la suite du plan Val-Duchesse. Si nous déduisons les 30 milliards de l'opération de « prestidigitation-consolidation » de la dette, que j'évoquais voici quelques instants, reste 160 milliards; mais rien n'est moins sûr.

D'abord, toutes les mesures ne sont pas encore exécutées. Je ne vais pas reprendre ici, dans le détail, chacune des mesures qui sont prises et celles qui ne le sont pas mais, pour citer un exemple, les postes importants de l'enseignement sont contestés. Des négociations devront s'ouvrir, sous peine de voir surgir des contestations provenant des universités ou des établissements d'enseignement secondaire. Les mesures fiscales tiennent une part importante dans les économies, mais leur résultat a été surestimé

compte tenu de l'évolution à la baisse des revenus. Les économies annoncées ne seront donc pas atteintes.

De plus, il faut faire la distinction entre l'effet net et l'effet brut des mesures. Au moment des accords de Val-Duchesse, vous nous avez expliqué qu'il n'était pas tenu compte de certaines mesures d'économie pour compenser la différence entre l'effet brut et l'effet net, étant entendu que les chiffres qui figurent dans votre plan s'entendent bruts.

Quant au montant global que vous nous avez indiqué, il n'est pas certain qu'il sera atteint car cela dépend du résultat de mesures prises antérieurement et qui n'avaient pas produit, selon vous, leurs effets. Il est donc douteux que l'objectif soit atteint. Même s'il l'était, ce serait encore loin des économies annoncées. Par conséquent, le solde net à financer sera plus élevé. Axer toute votre politique sur des économies procède d'une erreur fondamentale d'analyse économique.

Par exemple, on veut diminuer les charges en personnel dans les services publics mais les mesures prévues au plan de Val-Duchesse ne produiront — c'est ce que confirme le Dulbea — qu'un effet net de 60 p.c. Même si l'effet brut n'était diminué que de 25 p.c., nous serions encore loin des économies annoncées. Par conséquent, le solde net à financer sera plus élevé. Axer toute votre politique sur des économies procède d'une erreur fondamentale d'analyse économique.

Il est important d'envisager sérieusement cet aspect des choses. Un examen attentif de la situation budgétaire globale — un graphique éloquent est joint au rapport — indique que, depuis quelques années, les recettes courantes sont plus élevées que les dépenses courantes, s'il est fait abstraction des charges d'intérêt, et que, dans une mesure croissante, les recettes courantes couvrent même les dépenses courantes, hors charges d'intérêt. Mais les charges d'intérêt augmentent encore plus vite, cela entraîne le maintien, voire l'accroissement, d'année en année, du solde net à financer.

Dès lors, l'origine du solde négatif est à imputer non pas à des dépenses trop élevées, mais plutôt à une charge d'intérêt trop grande. La raison en est claire et tient à deux phénomènes. Premièrement, les taux d'intérêt sont trop élevés. Deuxièmement, nous constatons l'effet «boule de neige»: la dette augmente parce qu'on n'est pas en mesure de payer complètement les charges d'intérêt, qu'il faut donc emprunter, d'où accroissement de la dette et, par conséquent, l'année suivante, augmentation des charges d'intérêt.

Envisageons d'abord le problème des taux d'intérêt trop élevés. Les comparaisons sur le plan international montrent que depuis des années, spécialement en 1981 et 1982, les taux d'intérêt ont été, en Belgique, de loin plus élevés que dans de nombreux pays voisins. Pourquoi? En raison même d'une politique monétaire et économique laxiste. Faut-il rappeler qu'il y a eu quatre rajustements à la baisse du franc belge par rapport au deutsche Mark depuis 1981? En 1982, vous avez décidé une dévaluation très nette, qui fut suivie de trois rajustements. Par ailleurs, les emprunts émis par l'Etat sont pris ferme par un consortium d'organismes bancaires et financiers privés, qui tiennent la dragée haute au ministre des Finances et au gouvernement. Voilà des faits très précis contre lesquels le gouvernement n'a pas réagi.

Alors que les taux d'intérêt internationaux sont à la baisse, les nôtres, qui devraient normalement suivre le mouvement, descendent, il est vrai, mais pas dans la même proportion. Sur les emprunts à long terme, nous avons un taux d'intérêt réel — tenant compte de la charge de l'intérêt nominal dont il faut déduire le taux d'inflation — qu'on peut qualifier d'usurateur. Imaginons un taux de 12 p.c. duquel on déduit 0,5 ou 0,7 p.c. d'inflation, on arrive à un taux d'intérêt réel de l'ordre de 11 p.c., qui est réellement usurateur. C'est pourtant un ministre du gouvernement précédent qui a accepté que la clause de remboursement anticipé des emprunts soit supprimée.

Bien qu'une telle clause ne soit pas prévue, l'actuel ministre des Finances a négocié un accord avec le consortium pour réduire ces taux d'intérêt. Le résultat en est une économie pour le Trésor de 2,4 milliards en six ans, c'est dérisoire quand on considère ce qui est prélevé sur les revenus du travail, sur les revenus des pensionnés ou des allocataires sociaux. Des ponctions de l'ordre de 2 p.c. par an sont effectuées sur ces revenus, alors que les organismes financiers, privés ou publics, ne contribuent à cette forme de solidarité que pour à peine 0,6 p.c.

Je peux vous citer d'autres exemples tout aussi éloquentes. Je regrette d'ailleurs l'absence du ministre des Finances auquel j'aurais voulu faire ces remarques directement et ouvertement.

Outre l'aspect de la consolidation de la dette, il faut considérer également l'emprunt en deutsche Mark qu'on a appelé «l'emprunt à

coupon zéro». Il fut émis au mois de mars 1986 et porte sur 200 millions de deutsche Mark. Il est à un prix d'émission de 52,6 p.c., ce qui signifie que les souscripteurs de cet emprunt ont versé effectivement 105,2 millions de deutsche Mark. A l'échéance des dix ans, il leur sera remboursé 200 millions de deutsche Mark. Ce taux d'intérêt est anormalement élevé.

Ce consortium, composé d'une série d'institutions bancaires internationales, a revendu cet emprunt sur la place de Londres à 113,2 millions de deutsche Mark. Ainsi, il a réalisé sur le dos de l'Etat belge, un bénéfice net de 8 millions de deutsche Mark en quelques mois. Si vous faites le compte, cela représente environ 160 millions de francs belges. On dit pourtant que le ministre des Finances tente d'obtenir les taux d'intérêt les plus bas!

On pourrait s'étonner de cette situation, mais le ministre des Finances n'a-t-il pas créé un comité consultatif de la dette publique composé de deux représentants de l'administration, de deux professeurs d'université et de deux représentants du monde bancaire? C'est pour le moins curieux. Un de ces deux derniers est directeur à la *Morgan Stanley International*. Il ne nous appartient évidemment pas de contester au ministre le droit de choisir. Plus curieux est le fait qu'on retrouve la *Morgan Stanley International* parmi les souscripteurs du fameux emprunt en deutsche Mark. Beaucoup plus étonnant encore: cette société est une des rares firmes anglaises représentées au consortium; la plupart, en effet, sont allemandes ou suisses. Je précise, par ailleurs, que cet emprunt était ensuite revendu sur la place de Londres par l'intermédiaire de la *Morgan Stanley International*. Il faudrait que le ministre des Finances s'explique sur cette situation.

Ce n'est pas tout. Tout récemment, le ministre des Finances a émis un emprunt de refinancement des dettes de la Société nationale du logement et de la Société nationale terrienne, en deux tranches. Une première tranche de 15 milliards a été souscrite par la Caisse générale d'épargne et de retraite, par la COB — banque liée au Mouvement ouvrier chrétien — et la Cera, caisse d'épargne liée au Boerenbond.

M. Martens, Premier ministre. — Cette société porte maintenant le nom de banque d'épargne.

M. de Wasseige. — Exactement, monsieur le Premier ministre. Vous faites bien de me reprendre.

M. Martens, Premier ministre. — Il s'agit du groupement des banques d'épargne belges.

M. de Wasseige. — A quel taux a été émis cet emprunt de 15 milliards? A 5,8 p.c.! Pourquoi ce pourcentage, alors que le taux du marché oscille entre 7,5 et 7,75 p.c., ce dernier taux étant celui de l'emprunt en cours? Parce que, en vertu de la loi fiscale d'août 1986, ces emprunts sont exonérés de tout impôt, que ce soit l'impôt des personnes physiques ou l'impôt des sociétés dont le taux est de 43 p.c.

Dans le cas qui nous occupe, il s'agit, bien évidemment, de sociétés. Or, le taux actuel de 5,8 p.c. — c'est-à-dire 7,75 p.c. moins 25 p.c. de précompte mobilier — a été calculé comme si ce type d'emprunt était seulement exonéré du précompte et non de l'impôt des sociétés. Il aurait donc dû être de 4,4 p.c. Autrement dit, un supplément d'intérêt a été accordé à titre purement gratuit, aux dépens du Trésor, aux trois sociétés qui ont souscrit l'emprunt.

La deuxième tranche a été souscrite par le consortium habituel des banques à 5,2 p.c. — peut-être s'est-on rendu compte entre-temps de l'erreur commise —, chiffre pourtant encore trop élevé par rapport à 4,4 p.c., vous en conviendrez. Comment expliquez-vous cette erreur, ce supplément de 0,8 p.c. accordé au consortium des banques?

Un taux de 5,5 p.c. environ a été accordé, à la suite des nouvelles négociations menées par le ministre et visant à réduire le premier taux, qui était de 5,8 p.c.

Mais le ministre et le gouvernement commettent une erreur flagrante et inacceptable lorsqu'ils s'imaginent que ces emprunts de refinancement sont exonérés du précompte. Il est d'ailleurs vraisemblable que les calculs, effectués lors des accords dits de Sainte-Anne, étaient basés sur cette hypothèse erronée. Il suffit, pour s'en rendre compte, de se référer au texte de la loi de 1986.

En effet, le rapport du président de l'Exécutif régional wallon indique clairement que ces emprunts de refinancement sont exonérés du précompte mobilier. Il n'y est pas précisé qu'ils sont exonérés de tout impôt,

tant de l'impôt des personnes physiques que de celui des sociétés. C'est absolument faux.

Ces emprunts de refinancement, à mon sens émis à un taux trop élevé, vous permettent en fait de reporter des charges inutiles sur le budget de l'Etat ou sur celui des Régions.

Une telle attitude n'est explicable que dans une perspective générale, propre à votre gouvernement et que nous dénonçons depuis longtemps, celle d'accorder des cadeaux aux banques, aux organismes financiers, aux revenus de la fortune et du patrimoine.

Si l'emprunt de pseudo-consolidation n'a exigé des banques qu'un effort minimum, celles-ci ont obtenu, par contre, le maintien de leurs avantages fiscaux et, en particulier, de l'avantage fiscal dénommé la quotité forfaitaire d'impôt étranger qui représente 5 milliards de rentrées en moins — chiffres avancés par le ministre des Finances — pour le Trésor. Or, nul n'ignore que la situation à l'étranger a été modifiée et qu'il n'y a plus d'impôt étranger justifiant qu'on accorde, chez nous, une déduction fiscale.

Mais les banques, lors des négociations avec le ministre, ont fait preuve de prudence et se sont assurées le maintien de cette situation durant plusieurs années encore.

Les exemples que je viens de citer illustrent qu'il n'y a pas, dans votre chef, de véritable volonté politique de faire pression à la baisse sur les taux d'intérêt qui sont pourtant la cause majeure du déficit des finances publiques.

Une deuxième raison a provoqué ces taux d'intérêt élevés, c'est l'effet « boule de neige ». Quand se produit-il? Quand les taux d'intérêt sont plus élevés que le taux de croissance nominale du produit national brut. On peut donc parler de deux éléments: d'une part, des taux d'intérêt trop élevés qui entraînent l'effet « boule de neige » et, d'autre part, un taux de croissance faible du PNB, qui accentue encore cet effet « boule de neige » et rend impossible toute réduction du solde net à financer.

Votre politique, Monsieur le Premier ministre, axée essentiellement sur les économies, et rien que les économies, est responsable, par l'effet déflatoire qu'elle ne cesse d'engendrer, d'un taux de croissance trop faible de l'économie, qui accentue l'effet « boule de neige », et d'un solde net à financer qu'on ne parvient pas, qu'on ne parviendra jamais à maîtriser dans ces circonstances et avec ce type de politique.

Depuis plusieurs années déjà, nous dénonçons cet effet déflatoire de votre politique, que vous avez tout d'abord nié. Devant les faits — comparaison internationale des taux de croissance à notre désavantage, stagnation, voire diminution de la consommation privée, taux de chômage plus élevé que dans certains pays voisins, etc. —, le ministre des Finances reconnaît enfin l'effet déflatoire de la politique menée. Comment pourrait-il en être autrement avec des économies drastiques de l'ordre de 150 milliards? Je laisse de côté le problème de la dette et j'ai retiré déjà quelque 9 milliards pour la baisse naturelle des taux d'intérêt.

Cinq ans d'expérience devraient suffire pour se rendre compte que cette politique mène à une impasse. Dès lors, ou vous reconnaissez votre erreur et changez de politique, ou vous persistez sciemment dans cette erreur, et, dans ce cas, c'est que vous poursuivez un objectif sous-jacent, bien caché derrière celui que vous mettez en lumière.

Je n'irai pas jusqu'à dire que le solde net à financer est le cadet de vos soucis, mais j'estimerai alors que vous ne le prenez pas prioritairement en compte et qu'il vous sert de prétexte pour mener un autre type de politique, celle que nous observons chaque jour et qui consiste à diminuer les revenus du travail, des allocataires sociaux, des pensionnés, pré-pensionnés et même des indépendants, à démanteler progressivement la sécurité sociale et les services publics — tout en privatisant les « bons morceaux » de ceux-ci —, à miner les négociations sociales et la concertation entre partenaires sociaux, qui ont fait la richesse économique et sociale de notre pays.

Peut-être, et certains d'entre nous en sont parfaitement conscients, le déficit des finances publiques n'est-il qu'un alibi pour mener cette politique de destruction que je viens de détailler.

Peut-être aussi s'agit-il, à la fois, d'une erreur et d'un alibi, ce qui serait évidemment encore beaucoup plus grave.

Enfin, nous devons bien constater que le ministre des Finances, celui du Budget et vous-même, monsieur le Premier ministre, n'avez apparemment

qu'une seule préoccupation, qui revient sans cesse dans vos discours: les économies.

M. Martens, Premier ministre. — Et l'emploi!

M. de Wasseige. — Et quels sont les résultats de cette politique de l'emploi, monsieur le Premier ministre?

M. Martens, Premier ministre. — En deux ans, l'emploi a augmenté de 54 000 unités, dont 40 000 dans le secteur privé avec pour effet que les recettes de la sécurité sociale ont augmenté de quelque dix milliards.

M. de Wasseige. — L'emploi a peut-être effectivement augmenté selon vos chiffres, mais en termes de temps partiels.

M. Martens, Premier ministre. — Pas seulement, monsieur de Wasseige.

M. Paque. — Il y a davantage de prépensionnés.

M. de Wasseige. — Il suffit de consulter les statistiques des heures travaillées pour constater que le nombre de celles-ci diminue. Telle est la réalité.

M. Martens, Premier ministre. — Vous êtes pour la diminution du temps de travail, monsieur de Wasseige?

M. de Wasseige. — Je ne parle pas du temps officiel de travail par semaine mais de la totalité des heures travaillées. Elle va en diminuant.

M. Martens, Premier ministre. — Je répète que le nombre d'emplois a augmenté de 54 000 unités en deux ans, dont plus de 5 000 dans le secteur des indépendants et 40 000 dans le secteur privé. Les chiffres de la sécurité sociale le prouvent. Aucune contestation n'est possible.

M. de Wasseige. — Mais si, puisque vous ne pouvez nier qu'il s'agit, sinon en totalité du moins en très grande partie, d'emplois à temps partiel. De même, vous ne pouvez nier que le nombre total des heures travaillées diminue et que vous avez augmenté les cotisations de sécurité sociale. Quand on donne des résultats chiffrés, il faut tenir compte de tous les éléments qui interviennent.

M. Paque. — Le nombre d'emplois précaires a augmenté.

M. de Wasseige. — Votre politique ne vise pas à l'amélioration des recettes. Or, le solde net à financer est la différence entre les recettes et les dépenses. Pour diminuer réellement ce solde net à financer, il faut certes une politique rigoureuse de gestion des dépenses — que nous sommes évidemment les premiers à réclamer! — mais également, et je serais tenté de dire « surtout », une politique visant à augmenter les recettes.

En ce qui concerne celles-ci, vous prenez des mesures qui sont en contradiction avec l'action menée dans le domaine des économies. Aucun effort n'est fait pour essayer de les améliorer et l'on constate, à la lecture des statistiques, qu'elles ne cessent de diminuer depuis deux ou trois ans.

De plus, vous accordez toute une série d'avantages fiscaux qui ont pour effet de les diminuer. Je rappelle les mesures Monory-De Clercq, l'émission des actions baptisées « AFV » et les avantages accordés aux centres de coordination. Le ministre des Finances déclare ne pas connaître les chiffres exacts, mais ceux-ci dépassent certainement les douze milliards, puisque, selon lui, une simple modification intervenue dans la loi fiscale de 1986 a rapporté 4 milliards. La quotité forfaitaire d'impôts étrangers de 5 milliards, que j'ai mentionnée, est tout à fait inutile.

Par ailleurs, vous avez freiné les moyens d'action de l'inspection spéciale des impôts, vous avez diminué deux fois de 2 p.c. l'impôt des sociétés et je pourrais encore citer une série de mesures dont vous n'avez jamais calculé l'impact sur l'ensemble de l'activité économique. Et l'on constate que ces mesures concernent presque exclusivement des moyens financiers.

Notre pays, et en particulier la Wallonie, ne demande pas des avantages financiers, mais réclame, au contraire, une politique active de croissance

et de développement. On ne peut assurer une reconversion industrielle en accordant des avantages fiscaux à des entreprises qui opèrent leur reconversion et qui ont, de ce fait, des charges supplémentaires ne leur permettant pas de dégager de bénéfices, voire qui enregistrent des pertes. Le type de mesures que vous avez prises ne les avantage pas et freine même leur reconversion, celle-ci étant d'ailleurs plus difficile avec un taux de croissance de moitié moindre que celui de nos pays voisins comme l'Allemagne ou les pays-Bas.

Vous ne menez pas non plus une politique de la recette. Nos impôts indirects, comparés à ceux des pays voisins, sont parmi les plus faibles. Une occasion exceptionnelle de mener une politique de recettes s'est présentée lorsque le dollar a baissé conjointement avec la diminution du prix du pétrole. Vous n'avez pris aucune mesure à ce moment-là, alors que, des études menées sur un modèle économique l'ont montré, si au lieu de suivre une politique d'économies portant sur des diminutions budgétaires, vous aviez compensé partiellement la diminution du prix du pétrole et de l'essence par un supplément d'accises, c'est-à-dire de rentrées, vous n'auriez pas pour autant affecté le taux de croissance de l'économie. Vous auriez disposé de rentrées supplémentaires bien palpables qui auraient diminué le solde net à financer et vous n'auriez pas eu d'effet déflatoire. L'indice des prix à la consommation aurait évidemment été quelque peu plus élevé qu'il ne l'est actuellement, mais il ne vous aurait pas occasionné de dépenses supplémentaires puisque vous auriez recueilli les 2 p.c. à prélever sur les salaires des agents de l'Etat. La situation aurait été meilleure que celle que nous connaissons actuellement.

On s'inquiète des résultats de votre politique dans les milieux des travailleurs, des pensionnés, des organisations sociales, qu'elles soient chrétiennes ou socialistes, aussi bien que dans les milieux de l'enseignement, qu'il soit officiel ou privé. Les milieux internationaux, industriels, le monde des affaires et même les milieux financiers commencent, eux aussi, à s'inquiéter, car, malgré tous les efforts imposés, la situation ne change guère.

Le solde net à financer avoisine toujours, de manière aussi catastrophique, les 500 milliards par an, voire plus, car, en toute objectivité, les 418 milliards que vous annoncez deviendront 450 milliards, si l'on ne recourt pas au tour de passe-passe organisé par le ministre des Finances.

Tout le monde se dit qu'il n'y aura pas d'issue. Comprimer encore les dépenses et, en particulier, supprimer d'un coup de plume les 13 milliards de travaux publics ou de dépenses publiques en 1986 et en 1987, ne se fera pas sans mal pour le secteur de la construction et pour une série d'entreprises, et ne sera pas sans effets négatifs sur vos recettes. Je dis bien « sur vos recettes ». Il ne faut pas croire que vous allez obtenir un résultat positif. Tout le monde s'en rend compte, et pas seulement dans nos milieux.

Les accords, dits de la Sainte-Catherine, sont, d'une certaine manière, un marché de dupes! Si l'on reprend les chiffres tels qu'ils résultent de ces accords, à propos des transferts des parastataux et des instituts de recherche, et si on les compare à la clef de répartition adoptée lors des lois de régionalisation d'août 1980, que vous connaissez bien, monsieur le Premier ministre, on constate que, globalement, la Wallonie reçoit 681 millions en moins, Bruxelles 307 millions en moins mais que, par contre, la Flandre reçoit 821 millions en plus. L'Etat réalise ainsi une économie de 167 millions qui résulte de la différence entre l'application des lois d'août 1980 et les décisions qui ont été prises dans la réalité, les clefs de répartition ayant été modifiées. Nous y reviendrons, car nous avons nombre de questions à vous poser à ce sujet.

Les chiffres sont là; de toute évidence, votre politique ne favorise pas le développement en Wallonie qui a pourtant bien besoin d'aide pour sa reconversion industrielle.

Vous avez parlé, voici quelques instants, du développement de l'emploi. Vous annoncez 50 000 emplois nouveaux. Combien y en a-t-il à Bruxelles et en Wallonie? Où est le résultat positif? Il n'y en a pas, même si l'on tient compte de votre philosophie et de votre raisonnement. Comparez les productions industrielles et vous verrez que votre politique est discriminatoire à l'égard de Bruxelles et de la Wallonie. Croyez-vous que cela puisse durer longtemps? Nous ne le pensons pas.

Pour toutes ces raisons, nous ne pourrions pas vous suivre.

Nous le savons, nous allons entendre à nouveau le même refrain de votre part: il n'y a pas d'alternative.

C'est extrêmement curieux! Car, en dénonçant point par point votre politique, nous ne cessons d'affirmer qu'une autre politique est possible. D'ailleurs, un certain nombre d'instituts de recherche ont imaginé des

scénarios qui devraient permettre d'arriver à de meilleurs résultats, que ce soit dans le domaine du déficit des finances publiques ou en ce qui concerne le taux de croissance ou l'emploi. La mise en œuvre d'une politique basée sur des économies moindres, un accroissement des impôts indirects et une meilleure adaptation des taux d'intérêt, ainsi que je viens de l'expliquer, produirait des effets plus concrets, car de telles solutions sont très valables, que je sache.

Vous n'y prêtez pas attention. Depuis de nombreuses années nous avons, dans le secteur de la construction et en matière de sécurité sociale, formulé des propositions concrètes. Il n'en a pas été tenu compte. Or, ces propositions ont été publiées en différentes occasions. Vous ne cessez, je l'ai dit, de chanter le même refrain, qui ne correspond nullement à la réalité: vous prétendez qu'il n'y a pas d'autre solution. Ce n'est pas exact. Nous en avons proposé, réalisables et meilleures que celles que vous nous présentez. Il est grand temps de changer de politique car vous conduisez ce pays à l'impasse. Vous êtes incapables de réduire le solde net à financer et vous faites peser de plus en plus lourdement sur les revenus des travailleurs, des allocataires sociaux, des chômeurs, des pensionnés et des prépensionnés une charge sans cesse croissante qui réduit leur pouvoir d'achat.

Dernier élément pour démontrer qu'une autre politique eût été possible. L'augmentation de l'indice des prix de détail, qui se situe globalement à 0,5-0,7, est de 3,5 à 4 p.c. si l'on fait abstraction des produits pétroliers. le pouvoir d'achat, déjà d'un niveau très bas, de ceux qui ne possèdent pas de voiture ou ne se chauffent pas au mazout, est, dès lors, encore amputé sur une année de 3,5 à 4 p.c. Est-ce cela la justice sociale?

Dans ce domaine non plus, nous ne pouvons pas vous suivre. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Grembergen.

De heer Van Grembergen. — Voorzitter, door omstandigheden — de wil van de kiezer zoals men dat mooi formuleert en de wil van mijn partijleden — ben ik sedert 1974 lid van het Parlement. Het is geen zeer lange periode, geen periode die een generatie overspant en omspant. Het is echter, de omstandigheden van de politieke loopbaan nu in acht genomen, ook geen korte periode. Het gaat om twaalf jaren. Die twaalf jaren zie ik het best staan in mijn bureau thuis. Voor de verzamelde delen van de *Handelingen* van Kamer en Senaat voor de volumes die uit dit huis vertrekken, moet ik steeds meer plaats ruimen in mijn kasten.

Enige onbeschaamdheid noopt mij te zeggen, wat al woorden vielen hier niet reeds en hoeveel was nutteloos en tijdverslindend. Een tweede onbeschaamdheid, als ik de volumes bekijk, is de gedachte « Waar zijn wij eigenlijk mee bezig? », « Wat doen we nu? » Deze laatste vraag intrigeert mij vooral, en ik richt mij zeer open tot al de collega's, omdat ze nogal eens door leken die niet aan politiek doen aan mij wordt gesteld. Waarschijnlijk ook aan u allen, collega's senatoren. Waarschijnlijk, neen, het komt me onwaarschijnlijk voor dat zulke vraag ook aan ministers wordt gesteld. Ministers zijn immers druk bezig, nemen beslissingen, vergaderen bij nacht en ontij onder het licht van schijnwerpers en zijn warm omringd door journalisten. Dat merkt de burger wel. Er is zelfs de vraag: « Hoe houden ze het uit? »

Maar waar zijn wij mee bezig? Soms tracht ik een zinvol antwoord te formuleren voor de eenvoudige vraagsteller. Tot ik drie volzinnen heb gedebiteerd, mijn antwoord onzeker wordt en nog even iets stamel over commissies en dossiers. Dan word ik gewaar hoe onwezenlijk ons werk is voor de burger, hoe voorbijgaand aan zijn interesse en aan zijn noden.

Het wordt dubbel moeilijk om te antwoorden als men u vraagt: hebt gij daar iets te zeggen? Deze volkse wijze van uitdrukken wil niet zeggen « spreek gij daar soms », maar wil wel zeggen: « Wordt uw stem daar gehoord, luistert men daar, is uw spreken een bevel? » Elk parlementslid dat op deze vraag durft te antwoorden dat de regering alles beslist, dat ze volmachten *ad aeternam* heeft en de jaargelden, alle jaargelden uitgeeft zonder begrotingswet, dat het onmogelijk in staat is het geheel, of een gedeelte van het staatsapparaat en de machtsuitoefening te volgen, wordt meewarig bekeken, verliest het kiesvertrouwen en verliest dus een stem. Want zulk antwoord houdt zijn nutteloosheid in, zulk antwoord betekent het filosofische « Niets ». Onnut is hetzelfde voor de burger als het « Niets ».

Voorzitter, eigenlijk zouden wij hier met een brandend hart en als bezeten moeten werken rond enkele wezenlijk belangrijke thema's. Ik haal er een drietal aan.

Meer dan ooit zal het gebruik van de grondstoffen, het inplanten van bedrijven, het produceren van energie, zinvol omgaan met de levensnood-

zakelijke elementen als aarde, lucht, water, vuur, ons handelen moeten leiden in omzien en in voorzien, in hoeden en behoeden.

Het zal verleden week geweest zijn dat ik las dat de ozonlaag gescheurd rond deze aarde lag, het zal een maand geleden zijn dat de Rijn voor dood de oevers raakte in Bacharach, Rüdesheim, Köln en Rotterdam met gif omspoelde. Het zal twee kwartalen geleden zijn dat Tsjernobyl ons opschrikte, de vroege sla en de spinazie vernietigd werden en we daarna nog enkele beelden zagen van honderden rendieren in kuilen ingebed.

Waarmee zijn wij bezig? Ik hoor de Eerste minister niet zonder terechte genoegdoening zeggen dat patronaat en arbeiderswereld mekaar gevonden hebben in loonovereenkomsten, tewerkstellingsakkoorden, verlies- en winstverdeling en in investeringskanalen. Nu goed. Maar waar blijft die echt noodzakelijke politiek om het eerste doel veilig te stellen, het *primum vivere*, het huis om in te leven, het land om te bewonen? Dit is geen romantisch gegeven meer, maar bitter realisme en echte politiek voor de toekomst.

De cententellers van de eigen baat en van de kortzichtigheid hebben te lang het economisch gegeven van natuur en een zich herstellende natuur te kort gedaan. Wanneer gaan arbeiders en werkgevers in samenspraak met de beleidsverantwoordelijken eens CMO's centrale milieuovereenkomsten sluiten? Waar blijft de nota, het beleidsdocument van een regering die een demografisch beleid voert, gericht op de toekomst van dit land, geschreven met accuraatheid en juiste diagnose, maar tegelijk de lijnen projecterend voor een zinvol gezinsleven met zijn maatschappelijke veranderingen en een toch motiverend ouderschap? Dat is het tweede belangrijke politieke thema dat ons zou moeten interesseren.

Openbare werken plannen voor het jaar tweeduizend, hoe vooruitziend en hoe juist ook, dat mag. Maar zou het ook niet vooruitziend zijn eens naar de bevolkingssituatie van dit land, van West-Europa te kijken, en de schroom en de schaamte te overwinnen ten einde het leven terug positief op te vullen? We hebben een staatssecretaris voor Emancipatie en een staatssecretaris voor Volksgezondheid. Weten zij echt niet wat er gaande is? Onze fractie heeft een vernietigend oordeel over de vindingrijkheid die ze nu tentoonspreiden rond hun persoontje, waar er zinvol beleid zou moeten komen rond Volksgezondheid en rond Emancipatie. Daar horen wij niets van. Hebben zij dan echt niets anders te doen?

Wat al even vreemd aandoet is dat een beleid, dat het in zo vele woorden steeds over de toekomst heeft, er het zwijgen toe doet wat de arbeidsmogelijkheden betreft. Het recht op arbeid behoort tot de mensenrechten. Zonder arbeid geen vrijheid. Arbeid geeft inkomen, door dat inkomen is er vrijheid van handelen en vrijheid van denken. Arbeid, kunnen arbeiden, maakt eens mens tot mens en maakt hem onafhankelijk en echt zelfstandig.

Sedert een reeds ruime periode is een half miljoen van de burgers u in dit land dit recht op arbeid ontzegd. Ze bieden zich aan, schrijven, lopen rond, zoeken. Ze missen een wezenlijke levensopdracht.

De statistici, de koele waarnemers, de maatschappelijke onderzoekers noteren de gegevens. Men spreekt over minder kansrijke groepen, de genestelden in de werkloosheid en het opzienbarende fenomeen van de sociale rust onder deze arbeidlozen. Men organiseert met wat geld vervangingskwalificaties. Het «dopgeld» heeft als eerste functie het ongenoegen van naast het recht op arbeid te pakken af te zwakken en te sussen. De verschillende andere statuten geven tijdelijke oplossingen.

Nergens komt de overheid in dit land met een dossier ten gronde. Regeringsdossiers over het fenomeen werkloosheid en de gevolgen na tien jaar crisis zijn onbestaande. In 1990 zal de structurele werkloosheid niet zijn opgelost. Er is veel kans dat er dan reeds mensen zijn die in hun actieve levensperiode tien jaar hebben gestempeld. Kan dat wel humanitair? Aanvaarden wij dit gegeven? Leggen de beleidsmensen zich bij deze toestand neer? Als de arbeidsmarkt grosso modo stationair blijft, als de bedrijfswereld investeert in modernisering, rationalisatie, vergenoegen wij ons blijvend met het noteren van de werkloosheidscijfers en het nauwlettend gadeslaan van de werkloosheidscurve, een beetje omhoog, een beetje omlaag.

Vergenoegen wij ons er mee dat de zwakkeren, dat zijn in dit verband de minder-gevormden, als definitief uitgestoten moeten worden beschouwd? De regering speelt verstoppertje achter geproduceerde laagtecijfers met een schimmig elimineren van groepen die men vroeger werklozen noemde en nu de boven-vijftigjarigen.

Velen weten dat de verdeling van de arbeid noodzakelijk wordt. Dit betekent arbeidsduurverkorting.

Elk beleid, die naam waardig, zou dan ook deze eventualiteit moeten onderzoeken, er de denkschema's rond opbouwen, de verkennende gesprekken moeten voeren met werkgevers- en werknemersorganisaties en op Europees vlak die beslissingen en die coördinatie, noodzakelijk voor de gezamenlijke regeling moeten voorbereiden.

Het is verontrustend dat in dit land de beleidsverantwoordelijken in de maatschappelijke planning wel duidelijke inzichten hebben over hoe een bedrijf er over tien jaar zal uitzien, maar niet willen nadenken en geen discussie willen aangaan over de algemene opdracht van de mens binnen een tijdsbestek van nog slechts een 14-tal jaren.

Er bestaat bij de jongeren een beklemmend gevoel dat zich uit in een vrij grote «desinteresse» voor de «partijpolitiek» en dat in een regelrechte aversie dreigt om te slaan. Ik ben deze week naar de betoging geweest die de studenten hadden ingericht om uiting te geven aan hun ontevredenheid over het beleid inzake het universitair en hoger onderwijs. Wij moesten daarbij vaststellen dat de studenten geen enkele belangstelling hadden voor politieke partijen, noch voor de ene, noch voor de andere. Zij gaven er de voorkeur aan dat geen enkele politicus zich zou mengen in hun organisatie. Dit betekent niet dat zij niet zouden weten dat politiek belangrijk is, maar wel dat zij zich ten opzichte van politieke partijen bijna aversief opstellen.

Dit gegeven zou elke politicus te denken moeten geven. Het zou de partijen moeten aanzetten tot bescheidenheid in hun orakeltaal. Het zou de absolute regeringen en regeringsleiders tot de conclusie moeten brengen dat de ijzeren logica van inlevering, concurrentieherstel, begrotingsbeleid, gezondmaking van de overheidsschuld thuishoort in een andere wereld dan deze waarin onze jonge mensen leven en waarvoor zij gevoelig zijn. Onze jongeren zijn getraumatiseerd door de toekomst.

Eerlijkheidshalve moeten wij bekennen dat wij, politieke partijen, beleidsverantwoordelijken of regering, in feite geen antwoord geven op die vraag en op die discussie niet ingaan. Het ontstaan van een jongerengroep die zich volkomen naast ons opstelt, houdt mijns inziens een zeer groot gevaar in. Wij dachten steeds dat, om iets te veranderen op politiek vlak, men in de politiek moest gaan en opteren voor een bepaalde politieke partij. De universitaire jongeren van nu stellen zich echter op buiten de politieke partijen. Ik wil daarmee niet beweren dat er geen universitaire jongeren zijn die aansluiten bij een politieke partij, maar de meerderheid heeft daarvoor geen interesse. Wie dat ontkent, weet niet wat er gaande is.

Het beleid, zoals het zich nu aandient en het voorgeschoteld wordt, na de euforie van de woestijntocht, de tunneltocht, biedt geen uitzicht. Die tunnelpsychologie was nochtans, wat beïnvloeding van de publieke opinie betreft, een goede vondst. Sedert Churchill weten we dat de psychologie van bloed en tranen en daarna de komst van vrijheid en de verademing het dragen van veel lasten en zorgen mogelijk maakt. Het churchillianisme is een gegeven van alle tijden. Er moet echter een vorm van inlossing van de beloften komen.

De beoordeling of het beleid, zoals het is opgevat, een oplossing biedt, moet worden gemaakt. Het rapport is negatief voor de regering.

Alle indicatoren geven aan dat onze schuldenlast intrinsiek hoog blijft en zal blijven. Alle indicatoren wijzen aan dat de door de regering gebruikte cijfers «geleid» zijn en verre van waarheidsgetrouw. Alle indicatoren duiden op een verschrompelend buitenlands handels- en marktvermogen.

De heer Martens, Eerste minister. — Op buitenlandse handel halen we de beste cijfers sinds vele jaren.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Kijk naar de cijfers die OESO vanochtend heeft bekendgemaakt.

De heer Van Grembergen. — De mogelijkheden in het buitenland gaan er niet op vooruit; ze zijn zeer tijdgebonden.

Ons bedrijfsspatrimonium investeert, hoewel een groot gedeelte ervan verouderd is en niet zoekt naar vernieuwing of naar invulling van nieuwe produkten en nieuwe mogelijkheden.

Mijn conclusie uit dit eerste gedeelte van mijn betoog is dat de regering en het beleid niets invullen inzake een kwalitatieve toekomst, niets invullen op de demografische problematiek en afwezig blijven in

de discussie over recht op arbeid en de plicht tot arbeidsherverdeling, wat nochtans drie essentiële opdrachten zijn.

Er zijn dan nog enkele zeer tijdgebonden en belangrijke politieke knelpunten.

Eerst is er het dossier Happart. Het loopt de «strot» uit. In Vlaanderen zijn alle mensen «gedégoutéerd» door deze zaak en door de abdicatie van de regering en van de rechtsstaat. Voor zover geloofwaardigheid voor politici nog van tel is — voor velen onder ons is dit zo — dan rust die geloofwaardigheid in genedele op de Vlaamse ministers en op de Vlaamse meerderheidspartijen, van zowel de centrale regering als de deelregeringen. Voor de burger zijn ze één pot nat. De tactiek van de CVP, die erin bestond Happart te laten benoemen, de geëigende rechtbanken dan te laten optreden en uitspraak te doen, faalt over de hele lijn. Een vonnis zonder zichtbare uitvoering is een papieren vonnis. Een vonnis vindt zijn kracht en zijn wezen in de correctheid en ondubbelzinnigheid van zijn uitvoering. Een Staat die daaraan tornt, breekt de fundamente van rechtspraak en uitvoering. De personen die dit in de Staat doen, plegen insubordinatie. De feiten die dit bewijzen, zijn hallucinant en zetten de gemeentelijke, de provinciale en de centrale rechtsorden en bestuursorde op de helling. Een afgezette burgemeester wordt wederrechtelijk eerste schepen, blijft deze functie uitoefenen en usurpeert het dienstdoend burgemeesterschap.

Elk openbaar bestuur in ons land volgt de toestand in Voeren niet zozeer om het dossier maar vooral om vast te stellen hoe de centrale overheid niet optreedt en abdiceert. De kunstknepen van de godsvrede, van de informateur, de schorsingscarroussel maken duidelijk dat de gouverneur van Limburg een marionet wordt en dat de Belgische regering op haar beurt het openbare gezag laat besmeuren en kapot maken door inciviek gedrag.

Er dreigt bovendien weer een brutaal affront. De Vlaamse Raad nam het decreet-Suykerbuyck-Coveliers aan. De voordracht van burgemeesters in Vlaanderen gaat nu ook via de Vlaamse regering. Het werd unaniem in de Vlaamse Raad, op enkele onthoudingen na, goedgekeurd.

De meerderheidspartij die de Eerste minister levert, die belangrijke ministerambten levert, was in aantal de belangrijkste initiatiefnemer van dit decreet. De PVV keurde dit eveneens goed.

Kan een centrale minister van Algemene Binnenlandse Zaken tegen een decreet, dat de hele Vlaamse volksvertegenwoordiging heeft goedgekeurd, in verzet gaan? Hij moet het proberen. Dan is echter de medeplichtigheid en de dubbelzinnigheid van de CVP en de PVV op het centrale vlak zo duidelijk dat hier echt van politiek immoreel gedrag moet worden gesproken.

De heer De Bondt. — Zo!

De heer Van Grembergen. — Men kan niet in de Vlaamse Raad iets goedkeuren en het dan in het nationale Parlement afkeuren. Men moet het systeem proper maken en de splitsing creëren.

De heer De Bondt. — Dat zullen wij te gelegener tijd doen.

De heer Van Grembergen. — Verzet van de centrale minister van Binnenlandse Zaken tegen dit decreet is de politieke oorlogsverklaring aan het Vlaamse Parlement, aan de Vlaamse politieke partijen en aan de Vlaamse Gemeenschap. Wie dit als centrale minister doet, of wie zulks dekt is politiek voor Vlaanderen onaanvaardbaar geworden.

Het decreet-Suykerbuyck-Coveliers mag dus duidelijk als een schot voor de boeg worden geïnterpreteerd. Uitermate politiek interessant ware het natuurlijk mochten CVP en PVV van deze besprekking gebruik maken om hun bedoelingen kenbaar te maken, vermoedelijk klaar en onvertogen. Ik besef wel dat de collega's van deze partijen zullen zeggen dat ze groot, wijs en verstandig genoeg zijn om zelf te oordelen, maar het zij toegestaan hun daartoe enige uitnodiging te richten.

Een tweede politieke geladen dossier is dat van de Kempense mijnen. Ook hier wensen wij geen misverstand te laten ontstaan, evenmin als misverstanden te omkaderen of te dekken.

Sedert het midden van de jaren 60 wisten de beleidsverantwoordelijken dat Limburg geconfronteerd zou worden met het reusachtige probleem van de tewerkstelling, de leefbaarheid van de mijnen en de heroriëntatie en vernieuwing van het economisch potentieel van deze provincie.

Vlak over de grens organiseerde Nederlands-Limburg, met een zelfde economisch stramien opgezaaid, zijn overleven, zijn vitaliteit, zijn groei-kracht. Het kon daarvoor rekenen op een snel en efficiënt Nederlands

staatsapparaat, dat zich voor een deel naar Nederlands-Limburg decentraliseerde, het kon daarvoor rekenen op initiatieven van het groot bedrijfsleven en het maakte gebruik van de bestaande industrie om ze te moderniseren en op nieuwe sporen te leiden. Toeristisch werd het daarbij voor heel Nederland een trekpleister.

Deze omschakeling ten gronde geschiedde in de periode 1966 tot nu. Belgisch-Limburg had toen te maken met dezelfde problemen: het kon dus principieel dezelfde weg hebben afgelegd maar het staat nergens. Nu dient de catastrofe zich aan: ruim 8 000 werkplaatsen rechtstreeks bedreigd, 10 000 werkplaatsen op de risicolijst, en dit zonder dat rekening wordt gehouden met de neveneffecten.

Het is voor de provincie Limburg, die reeds moet optornen tegen de hoogste jeugdwerkloosheid, tegen de hoogste werkloosheidsscore in het algemeen, een grauwe en onaanvaardbare situatie.

Deze toestand was te voorzien. Politieke partijen, mandatarissen, vakverenigingen, beleids politici, regeringen wisten wat ging komen. Zij deden niets. Men kan hier spreken over 10 jaar grove nalatigheid en onverantwoordelijkheid en over het voeren van struisvogelpolitiek. Bij de beoordeling die de Volksunie over het verleden maakt, aarzelen wij tussen twee evaluaties: ofwel de werkelijkheid niet willen zien, op de loop gaan voor de ontvullende gegevens en de moeilijkheden en dus maar uitstellen, ofwel een zéér groot cynisme, een redenering van: het zal onze tijd wel duren; wij lossen het op als het moet en als het niet anders meer kan.

Het standpunt van onze partij is duidelijk: geen sluiting van de mijnen zonder echte andere werkgelegenheid. Uitstoting zonder vervangingstewerkstelling kan voor ons niet. Het moge dus voor de andere partijen duidelijk zijn. Aan de Volksunie zal men geen alibi hebben. Wij weten aan welke kant we staan in dit dossier: aan de kant van de Limburgse gemeenschap die vecht voor werk, aan de kant van de zwaksten, aan de kant van hen die dreigen uit de boot te vallen. Voor ons is geen tussenpositie mogelijk.

Ook op redelijkheid onzerzijds hoeft men geen beroep te doen. Wij stellen immers vast dat de politieke zeden van dit land zijn: dat wie redelijk is, uit de boot valt en niets binnenhaalt maar dat wie onredelijk is alle steun krijgt. (*Mevrouw Herman protesteert.*)

Mevrouw, u weet hoeveel respect ik u toedraag. U zal moeten toegeven dat in alle discussies van de jongste twintig jaar op economisch vlak en meer specifiek over de sluiting van bedrijven, de redelijken de prijs hebben moeten betalen van de politieke onderhandelingen. De onredelijken hebben de buit binnengehaald. Wij hebben in Vlaanderen de hele textielsector in alle redelijkheid behandeld, maar wij hebben met redelijkheid en eigen middelen de restructurering op ons moeten nemen, zonder financiële steun van de centrale regering. De onredelijken hebben echter miljarden binnengehaald. Dat is de werkelijkheid. (*Protest op sommige banken van de meerderheid.*) Vergelijk de behandeling van de textielsector in Vlaanderen met deze van de staalindustrie in Wallonië en u zal zien op welke verschillende behandeling Vlaanderen heeft kunnen rekenen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De heer Martens, Eerste minister. — De textielsector doet het uitstekend.

De heer Chabert. — Dit is een vreemd standpunt dat de Volksunie ontwikkelt. Die partij wordt de advocaat van de onredelijkheid. Via onredelijkheid wil ze redelijke oplossingen bereiken. Dit is demagogie.

De heer Van Grembergen. — Onredelijkheid loont in dit land. Dat is bewezen.

De heer Chabert. — Dat is toch een onmogelijk standpunt. U zal in *Wij* als grote titel moeten drukken: De Volksunie pleit voor een onredelijke oplossing in Limburg. En u wenst redelijke kiezers voor zulk een beleid.

Mevrouw Herman-Michielsens. — De textielsector heeft zichzelf uit de problemen gehaald.

De heer Van Grembergen. — Vlaanderen heeft het dus zelf gedaan.

De heer Chabert. — Dit is nochtans gebeurd via de weg van de redelijkheid.

De heer Van Grembergen. — Maar in het ander landsgedeelte werden miljoenen geïnvesteerd zonder dat een oplossing werd bereikt.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Ik hoef mijn handen niet volgestopt te krijgen voor iets wat ik zelf kan doen.

De heer Van Grembergen. — Wij hebben die miljarden mee moeten betalen en nu wensen wij voor onze mensen in Limburg dezelfde financiële mogelijkheden en dezelfde oplossingen. Geen sluiting zonder nieuwe tewerkstelling. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*) Ik wou graag weten of u het daarmee eens is. Voor elke baan die wordt afgeschaft moet er een andere arbeidsplaats komen.

De heer Martens, Eerste minister. — Welke inspanningen heeft de regering de voorbije vier jaar gedaan? U hebt kritiek uitgebracht en gezegd dat er niets is gebeurd. Weet u welke bedragen nu worden uitgetrokken?

De heer Van Grembergen. — Men spreekt over 28 miljard.

De heer Martens, Eerste minister. — Dan bent u zeer onvolledig ingelicht.

De heer Van Grembergen. — Sommigen spreken over 100 miljard, maar met de erfenisrechten tot ver na het jaar 2000.

De heer Martens, Eerste minister. — In het verleden heeft men op een redelijk korte termijn 165 miljard betaald voor de exploitatieverliezen van de Kempense steenkoolmijnen. (*Samenspraak op verschillende banken.*)

De heer Van Grembergen. — Ik zeg alleen maar dat u geen 8 000 personen op straat mag zetten zonder dat er voor 8 000 andere arbeidsplaatsen is gezorgd. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige socialistische banken.*) Men zal ons niet met een kluitje in het riet sturen.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer Van Grembergen, u weet zeer goed dat het voorstel van de heer Gheyselinc zulks niet inhoudt. U moet dus niet de demagogische toer opgaan.

De heer Van Grembergen. — U kan mij geen verklaring geven waarom Nederlands-Limburg zo ver staat en waarom Belgisch-Limburg nog moet beginnen.

De heer Martens, Eerste minister. — Er is wel een verklaring voor te geven.

De heer Van Grembergen. — De verklaring is dat degenen die het beleid in handen hebben genomen niet hebben gedaan wat zij moesten doen?

U heeft nooit voor reconversie gezorgd, mijnheer de Eerste minister.

De heer Chabert. — Op het ogenblik van de expansie kon er vervanging komen, maar men stak het liever in de putten. Het was verloren geld. Geld voor reconversie is economisch verantwoord, en beantwoordt aan een doel.

De heer Van Grembergen. — Wie heeft die beslissingen genomen?

Wij willen voor Limburg dus veel geld dat nodig zal zijn voor de ontwikkeling van een nieuw economisch stramien én voor de sociale opvang, én voor de sociale begeleiding én voor de herscholing. Ik zeg dus niet dat het geld verloren moet worden gebruikt. Ik zeg alleen, mijnheer de Eerste minister, dat u de mijnen niet kunt opgeven vooraleer u een alternatief hebt voor onmiddellijke tewerkstellingskansen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

Wij waarschuwen bovendien die Vlaamse politici die de neiging zouden hebben te toeschietelijk te zijn zonder boter bij de vis binnen te halen. De redenering « verloren geld » telt hier niet. De redenering: 't is lood om oud ijzer, sluit de boel, gaat voor ons niet op. Het zal dan tegen ons zijn en desnoods hard tegen hard. Het geld zal op tafel komen om een deel van Vlaanderen tien jaar te laat, nadat de huidige toestand reeds lang in te schatten was, eindelijk een serieuze kans op toekomst te geven.

Wij hebben als Vlamingen het recht dit zo te formuleren. Wij maken de meerderheid uit in deze Staat, we zullen ons als meerderheid gedragen: we brengen 60 pct. binnen, we zullen 60 pct. eisen en 60 pct. nemen.

Laten wij het unionistisch federalisme van de jaren 70 nu maar eens toepassen en in zijn consequenties.

De heer Chabert. — Vijftig jaar geleden heeft staatsminister Frans Van Cauwelaert ongeveer hetzelfde gezegd.

De heer Van Grembergen. — Hij was een van uw voorgangers.

Mijnheer de Voorzitter, het vermoeden groeit, maar ook het wantrouwen, dat deze regering in één grote interne onderhandelingsronde de verschillende problemen aan mekaar zal koppelen, de Brusselse erfenisrechten, opnieuw Cockerill-Sambre, de Kempense mijnen, alles gemixt naar een monsteroplossing. Ook hier moet ik zeggen dat er in Vlaanderen grote waakzaamheid is en geen enkele bereidheid tot het weggeven van onderhandelingsposities. We gaan de bespreking van de staatsvorming nu niet door de molen draaien.

De Eerste minister wou ik nog zeggen dat hij straks van alle Eerste ministers die ons land na de oorlog gehad heeft, het langst op die post is. Het kan een zekere genoegdoening geven, en nochtans... Het is mijn mening, wanneer ik deze periode overkijk, dat hij grote ambities had maar dat hij de slag verloren heeft. Ik geef hem de redenen: hij had en koos verkeerde partners, hij had en koos een partij die in haar midden haar leiders kapot maakt en ondermijnt, hij had en koos ook de verkeerde tegenstanders en dit legt zijn falen uit. Zijn unionistisch federalisme werd een fiasco, zijn herstellende politiek verzandte. Het sterke staatsgezag waarvoor hij pleitte uit zich alleen in de uitschakeling van het Parlement, maar is voor de rest zwak en innerlijk verdeeld.

Ondanks zijn ijver, ondanks zijn persoonlijk talent zal hij falen. Over enkele maanden, over een jaar zal hij worden beoordeeld, niet op zijn geestelijk vermogen, niet op zijn vasthoudendheid maar op de breuk en op het politieke niemandsland.

De Volksunie die hij zo graag aanvalt, ziet klaar in wat er te gebeuren staat. Hij zou een kroon aan Verhofstadt kunnen geven maar daarvoor zal hij politiek te korte armen hebben gekregen en zijn eigen partij, bijbels geschoold zoals ze is, zal de zondebok de woestijn in sturen tot betere tijden en tot heil niet van het land maar van de participatie. Eerste minister, mag het van een tegenstander gezegd zijn: u gaat in het falen niet vrij uit, maar soms verdient men beter. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Delruelle.

Mme Delruelle-Ghobert. — Monsieur le Président, en juillet dernier, en introduction de mon intervention, dans la discussion relative aux budgets des Voies et Moyens et de la Dette publique de 1986, j'avais souligné que le groupe PRL avait espéré le dépôt concomitant des budgets 1986 et 1987 avant les vacances. Comme chef de groupe j'avais d'ailleurs fait une démarche en ce sens auprès du Vice-Premier ministre et ministre du Budget. Eu égard aux raisons techniques avancées par ce dernier, nous avons admis à ce moment que cette présentation n'était pas réalisable, mais nous demandions que le budget 1987 puisse, en tout état de cause, être déposé et discuté avant la fin de cette année. Je dois dire que sur ce point nous avons, *in extremis* peut-être, satisfaction.

M. Hennion, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Par contre, nous ne pouvons exprimer le même sentiment sur la manière dont la procédure budgétaire s'est déroulée pour l'exercice 1986: un jugement sévère de notre part s'impose. A l'heure actuelle, seuls deux budgets ont été votés dans cette assemblée, ceux de la Gendarmerie et des Dotations. Même si l'on fait abstraction des circonstances particulières et exceptionnelles dues aux élections de fin 1985 et aux discussions budgétaires de Val-Duchesse, il est pour le moins paradoxal de constater que nous sommes appelés à voter les budgets des Voies et Moyens et de la Dette publique de 1987 sans que les budgets des différents départements ministériels relatifs à 1986 l'aient été. Le Parlement n'est plus en mesure d'exercer une des ses principales prérogatives, issue du suffrage universel, à savoir contrôle des budgets en temps utile.

La portée de cette remarque va au-delà de l'attitude du gouvernement en place. Il est temps de retourner à une procédure orthodoxe qui, hélas, n'a plus cours depuis de très nombreuses années, du dépôt et du vote des différents budgets avant le début de leur exécution. Il en va de la revalorisation du travail parlementaire que nous appelons tous de nos vœux. Mon parti a d'ailleurs fait des propositions dans ce sens lors d'un récent comité permanent.

Je prends pour ma part acte de la déclaration du Vice-Premier ministre et ministre du Budget qui, interrogé à ce sujet par un journal de la capitale, s'est exprimé comme suit: « Vous verrez, en 1987, cela ira mieux. Je souhaite d'ailleurs que les budgets de dépenses pour 1987 soient introduits au Parlement à la fin du mois de décembre. Il est vrai que l'année 1986 n'est pas très jolie à voir sur le plan des procédures budgétaires. » Monsieur le Vice-Premier ministre, nous vous le rappellerons avec force, en temps voulu, c'est-à-dire très bientôt.

Cela dit, je voudrais axer la présente intervention sur quelques réflexions que m'inspire la discussion générale que nous venons d'entamer.

Je souhaiterais tout d'abord situer l'environnement économique tel qu'il se dessine à l'aube de 1987.

Deux éléments me paraissent importants: les effets du « contrechoc » pétrolier, d'une part, et du plan d'assainissement de Val-Duchesse, d'autre part, qui marqueront profondément l'économie belge en 1987, comme ils l'avaient déjà fait en partie en 1986.

La balance des paiements courants avec l'étranger s'est améliorée de façon spectaculaire. Le déficit, qui atteignait encore le chiffre énorme de 156 milliards en 1981, a commencé à se résorber dès le début de la législature précédente, revenant à 110 milliards en 1982, à 19 milliards en 1983 et quasiment à l'équilibre en 1984. Cette évolution favorable se poursuivait encore en 1985, puisque, pour la première fois depuis dix ans, la balance des paiements courants a dégagé un excédent, qui s'est chiffré à 35 milliards. Cette évolution résulte essentiellement de la politique de redressement de la compétitivité pratiquée par le gouvernement.

En 1986, l'amélioration du solde de la balance courante sera plus prononcée encore, puisqu'on atteint un boni de l'ordre de quelque 100 milliards. Certes, cette nouvelle progression s'explique en grande partie par la diminution du prix du pétrole et par la baisse du dollar. Mais il n'en reste pas moins que l'Union économique belgo-luxembourgeoise affiche le plus fort pourcentage de hausse en volume des exportations parmi ses principaux partenaires commerciaux, soit plus de 7,7 p.c. au cours des sept premiers mois de 1986 par rapport à la même période de 1985. Seule l'Italie atteint un chiffre comparable à celui de l'UEBL.

En dehors des exportations, l'autre segment de la demande dynamique est l'investissement privé. Après deux années, 1984 et 1985, décevantes sur ce plan, il apparaît que les investissements de l'industrie manufacturière seront en hausse en 1986 de quelque 20 p.c. par rapport à l'année précédente.

Cette évolution favorable se poursuivra-t-elle en 1987? L'OCDE estimait dans son étude économique d'août 1986, que l'évolution dans notre pays du rapport salaire-coût serait primordiale quant à l'évolution économique de 1987. La poursuite de la politique de modération de hausse des salaires, c'est-à-dire leur accroissement à un taux inférieur à celui des gains de productivité, sera essentielle. A défaut de réussite en ce domaine, nous connaîtrons à nouveau une dégradation de la compétitivité analogue à celle de la fin des années 1970 et du début des années 1980.

Beaucoup dépend, par conséquent, des négociations sectorielles menées actuellement dans le cadre de l'accord interprofessionnel conclu en septembre dernier. Puissent les partenaires sociaux être conscients de leur responsabilité. Leur comportement en cette matière sera déterminant.

La mise en œuvre du plan de Val-Duchesse a, de son côté, entraîné en 1986 une baisse des dépenses publiques tant de consommation que d'investissement. Le phénomène sera encore accentué en 1987, la diminution des dépenses étant encore plus marquée.

L'amélioration de la balance des paiements, l'augmentation des investissements des entreprises et une augmentation de la consommation privée résultant de la progression des revenus réels sous l'effet du recul important de l'inflation contribueront le plus, sans aucun doute, à l'augmentation du produit national brut en 1986-1987. C'est là la conséquence de la politique de redressement économique entamée en 1982. Le phénomène observé au cours des années antérieures à 1982 était caractérisé par l'augmentation de la consommation privée et des dépenses publiques et par une stagnation, voire une baisse, des investissements du secteur privé et des exportations nettes; depuis 1986 on assiste à l'inversion de ce phénomène.

La poursuite et l'intensification en 1987 de l'assainissement des finances de l'Etat s'inscrivent dans la logique de la politique de redressement économique, social et financier entamée sous Martens V. L'environnement international favorable, ses conséquences ainsi que celles de la

politique menée depuis 1982 sur l'évolution de l'économie belge, rendent l'objectif poursuivi d'autant plus impératif et prioritaire; les générations futures pourraient, à juste titre, nous reprocher de ne pas avoir saisi cette situation favorable pour réduire substantiellement notre déficit.

L'application des décisions de Val-Duchesse entraîne en 1987, pour la première fois depuis longtemps, une contraction des budgets permettant de ramener le solde net à financer à 8 p.c. environ du PNB. Il s'agit là de la seconde phase entamée par la coalition actuelle. En effet, la première a consisté, au cours des années 1982 à 1986, à stabiliser, puis en fin de période à ramener à 11,5 p.c. le déficit qui avait « littéralement » explosé, début des années 80, à 13 p.c. du PNB. Cela s'est fait par une réduction des dépenses, hors charges d'intérêts de la dette publique, et par une augmentation des recettes, peut-être faible mais réelle, monsieur de Wasseige.

A ceux qui estiment que cet effort est trop important, faut-il rappeler que la moyenne européenne des déficits budgétaires est de 4 p.c. du PNB, soit de la moitié de l'objectif belge de 1987?

Quant aux dernières projections à moyen terme, tant du Bureau du Plan que du ministère des Affaires économiques, elles laissent prévoir, pour la fin de la présente décennie, la stabilisation de la dette en pourcentage du PNB cassant ainsi l'effet « boule de neige » trop bien connu.

M. de Wasseige. — Il en est toujours ainsi. On nous promet un changement dans cinq, six ans et, en réalité, rien ne change.

Mme Delruelle-Ghobert. — Nous verrons, monsieur de Wasseige.

M. Dehousse. — Nous avons vu pendant six ans déjà.

Mme Delruelle-Ghobert. — Il fallait procéder en deux phases. Si vous m'aviez écoutée avec attention, vous l'auriez peut-être compris.

Reste que des problèmes majeurs subsistent et non des moindres. Le chômage d'abord, le niveau de la fiscalité des revenus du travail ensuite.

Un des objectifs majeurs du gouvernement, depuis 1982, a toujours été l'emploi, l'ensemble des mesures décidées tendant finalement toutes vers cet objectif.

Ce problème, difficile et angoissant, quel que soit le nombre exact de demandeurs d'emploi — il y en a toujours trop —, ne peut être dissocié du contexte de mutation économique auquel nous assistons.

L'ensemble des pays de la CEE ont à faire face au même problème et aucune solution miracle, quelles que soient les coalitions au pouvoir, n'est en mesure d'apporter des remèdes profonds. Nous devons malheureusement être conscients qu'il n'y a pas de solution radicale à court terme; l'amélioration sera lente, fruit d'une formation plus adéquate, d'une évolution favorable du contexte et du climat économique permettant le développement d'initiatives dont le monde des entreprises est bien conscient, car la promotion de l'emploi fait également partie de la vocation d'entreprendre.

Certes, des mesures complémentaires peuvent être décidées par le gouvernement en vue de promouvoir l'emploi. Nous nous réjouissons, par conséquent, des mesures prises récemment à cet égard.

Il ne faut cependant pas perdre de vue qu'un assainissement fondamental du marché de l'emploi est lié, de façon indissociable, au maintien de la compétitivité de l'économie. Celle-ci dépend évidemment de nombreux facteurs mais, à mon avis, ceux qui jouent un rôle crucial sont la fixation des coûts salariaux à un niveau supportable pour les entreprises, et suffisamment de flexibilité sur le marché des biens et sur le marché du travail. Le gouvernement a pris, au cours de la législature précédente, plusieurs mesures essentielles allant dans cette direction. Mon souhait est qu'elles soient renforcées encore à l'avenir.

Aucune des mesures annoncées récemment par le gouvernement ne touche à cet aspect fondamental des choses. Plusieurs d'entre elles sont cependant bienvenues, dans la mesure où elles ont pour effet de réduire le coût du travail, notamment par une réduction des cotisations patronales de sécurité sociale en faveur de certains groupes cibles, particulièrement touchés par le chômage.

D'autres mesures me semblent avoir davantage pour effet de soustraire temporairement à la situation du chômeur un certain nombre de personnes qu'on ne parvient pas vraiment à intégrer dans le circuit normal du travail. Je pense que notre situation actuelle nous oblige à prendre ces mesures, ne fût-ce que temporairement. Mais il ne faut pas s'en cacher les limites.

Je voudrais néanmoins rappeler que, si la situation du marché de l'emploi reste défavorable, elle n'en a pas moins connu une amélioration non négligeable depuis le début de la législature précédente. Le Premier ministre y a fait allusion, il y a quelques instants. Ainsi, les importantes destructions d'emploi, observées encore en 1981, se sont progressivement réduites, pour faire face, dès 1984, à une stabilisation. En 1985, on assiste même à une création de 11 000 emplois. Selon le diagnostic récent de l'Ires, ce mouvement devrait encore se poursuivre en 1986 et 1987.

Cette création d'emplois s'est notamment traduite par une amélioration en matière de chômage. Dès 1984, le nombre des chômeurs s'est stabilisé et, en 1985, le taux de variation, par rapport à l'année précédente, a été négatif. Ceci, même si l'on tient compte des chômeurs âgés : -1,3 p.c. Pour 1986, les prévisions, tant de l'OCDE que de la CEE, prévoient une diminution du nombre de chômeurs par rapport à la population active.

Vient enfin le problème de la fiscalité et, plus particulièrement, de celle qui frappe les revenus du travail.

Notre pays a le triste privilège d'être le troisième Etat le plus taxé parmi les pays de l'OCDE.

Des voix de plus en plus nombreuses s'élèvent, de tout bord, pour dénoncer l'insupportable pression fiscale sur les revenus du travail, qui pénalise l'effort, le dynamisme, la réussite. Des études diverses sont régulièrement publiées sur les effets pervers d'une telle politique, envers les cadres notamment, ainsi que le journal *Le Soir* vient encore de le faire dans une récente série d'articles.

Comment réorienter fondamentalement notre structure économique, qui en a bien besoin, au moyen d'une politique cohérente si nous continuons à décourager l'effort de ceux qui sont les plus à même de la concevoir et de la mettre en pratique ?

Certes, sous la pression des libéraux, de premières mesures ont été prises, limitées par l'état de nos finances publiques.

Tout d'abord, la loi «Grootjans» de réduction quadriennale des impôts directs et d'indexation des barèmes fiscaux. Le sacrifice pour le Trésor est substantiel : lorsque ce plan sera complètement opérationnel, dès 1990, il impliquera une moins-value fiscale de l'ordre de 80 milliards.

En second lieu, la «Charte du contribuable» donnant à ceux-ci des droits enfin équitables face à l'administration fiscale.

Enfin, le compte «épargne-pension» et/ou «épargne 3e âge», qui vient d'être mis en œuvre dernièrement, permet l'immunité à l'impôt des personnes physiques d'un montant de 20 000 francs par personne — 40 000 francs par ménage —, ces sommes devant être consacrées soit à l'achat d'action de sociétés belges, soit à l'acquisition de parts de placement à constituer par des banques ou des compagnies de placement. Un rebondissement est à «la une» de certains journaux ce matin.

M. Martens, Premier ministre. — Permettez-moi de vous interrompre, madame.

Nous avons définitivement approuvé ce matin l'arrêté royal relatif à l'«épargne-pension».

Mme Delruelle-Ghobert. — Je vous remercie de cette bonne nouvelle, monsieur le Premier ministre.

Ces trois importantes dispositions constituent les premiers pas, malheureusement insuffisants, dans la bonne direction.

Au cours de la seconde partie de la présente législature, le gouvernement doit s'assigner pour tâche une réforme en profondeur de certains éléments de notre fiscalité et non plus se borner à de multiples petites améliorations tendant à satisfaire le plus grand nombre.

Des choix devront être faits dans le but de remotiver et de donner un regain de dynamisme aux cadres et aux dirigeants de nos entreprises.

Il est certain qu'un tel sacrifice en recettes fiscales serait rapidement neutralisé par une évolution positive de l'activité économique sous l'impulsion de cette remotivation et de ce sursaut de dynamisme.

La réalisation complète des mesures d'assainissement décidées à Val-Duchesse permettra au gouvernement de dégager, à la fin de cette décennie, une marge de manœuvre disponible destinée à financer cette réforme profonde de la fiscalité. En outre, la réduction de multiples dépenses fiscales arbitraires permettra d'amplifier plus encore cette marge de manœuvre.

Venons-en aux accords dits de la Sainte-Catherine.

Lors du conclave de Val-Duchesse, le gouvernement avait décidé une économie de 6,5 milliards sur les dotations des Communautés et des Régions. Dès ce moment, les exécutifs avaient demandé une concertation. Ils estimaient, en effet, que l'effort exigé était trop important et risquait de mettre en péril l'activité, voire l'existence même des Communautés et des Régions dans les années à venir.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

L'accord réalisé a limité les économies proposées à de plus justes proportions; de plus, en application correcte des lois de 1980, le calcul des dotations n'a pas été modifié. La formule «pas comme ça et pas autant», utilisée par le ministre-président de la Communauté française, a été entendue.

En ce qui concerne les Régions, l'accord sur le logement tient compte, conformément à l'accord gouvernemental, de la capacité contributive de chacun en opérant un étalement des charges financières dans le temps par la voie d'emprunts de refinancement.

Pour les Communautés, l'effort est acceptable puisqu'il s'agit d'une contribution volontaire et limitée dans le temps.

Par ailleurs, le transfert des parastataux est non seulement conforme aux lois d'août 1980 mais aussi à celle de décembre 1984 adoptée à une très large majorité.

La décision gouvernementale prévoit également — à mes yeux il s'agit d'un point très important — les moyens financiers suffisants pour couvrir les charges ainsi transférées. Je m'en réjouis tout particulièrement pour l'Œuvre nationale de l'enfance, parastatal que je préside, car les perspectives budgétaires pour 1987, avec leurs implications défavorables sur l'emploi, étaient terriblement angoissantes après les accords de Val-Duchesse. Actuellement, à la suite des nouveaux accords appelés cette fois de la Sainte-Catherine, une restructuration de chaque organisme chargé de la protection maternelle et infantile s'imposera sans doute dans chacune des Communautés, mais elle pourra s'opérer dans des conditions décentes et raisonnables, et cela au-delà de toute espérance en ce qui concerne la partie francophone de ce parastatal.

Je profite de cette occasion pour exprimer, en mon nom personnel mais aussi au nom de l'Œuvre nationale de l'enfance, ma gratitude aux négociateurs. L'ONE-NWK se voit ainsi communautarisée au 1er janvier 1987, moment tant attendu et déterminant de son histoire qui débuta, je vous le rappelle, au lendemain de la guerre 1914-1918 plus précisément en 1919. Une terrible incertitude demeure cependant. En effet, les accords de la Sainte-Catherine sont par essence des compromis dont toutes les composantes sont interdépendantes, ce qui implique la mise en application simultanée de l'ensemble des points de l'accord. Tout en respectant ce principe, je ne puis m'empêcher d'attirer l'attention du gouvernement sur les répercussions désastreuses pour le parastatal ONE-NWK qui est à bout de souffle, je dirais même asphyxié, à force d'attendre cette communautarisation. Je ne doute pas que, relevant désormais de la compétence de chacune des Communautés de ce pays, la politique de prévention du bien-être de la petite enfance demeurera à la hauteur des aspirations des populations concernées.

En conclusion, je voudrais consacrer quelques instants à deux sujets d'actualité qui ne manquent pas d'éveiller en moi une réelle inquiétude. Je veux parler de l'enseignement universitaire et de la recherche scientifique, pierres angulaires de notre prospérité et de notre développement futur. A Val-Duchesse, des mesures sévères ont été imposées aux universités; elles sont basées sur le principe légitime selon lequel les économies doivent être réparties le plus équitablement possible sur toutes les catégories de travailleurs et dans tous les secteurs de notre vie sociale.

Comme d'autres mesures, celles-ci ont été ressenties douloureusement. Je le conçois et le comprends, et ce d'autant plus que par le passé, les universités avaient déjà payés, par les plans d'assainissement qui leur avaient été imposés, un tribut non négligeable à l'œuvre de redressement budgétaire entreprise par le gouvernement. Il n'entre donc pas dans mes intentions de revenir sur le bien-fondé de ces mesures ni de les remettre en question; mais il me paraît cependant tout aussi évident qu'en égard à l'effort demandé, le gouvernement respecte, de son côté, les engagements pris envers les institutions universitaires.

Je pense ici plus concrètement à l'exécution de la loi du 4 août 1986 relative aux investissements universitaires. Le ministre du Budget pourrait-il me préciser dans quel délai les crédits prévus à cette intention seront libérés et mis à la disposition des universités? D'avance, je l'en remercie.

Une des missions essentielles de l'université est, certes, la recherche; celle-ci s'inscrit dans la problématique relative à la recherche scientifique en général. Il est prouvé qu'il existe une corrélation entre le pourcentage du PIB consacré à la recherche et le rapport des exportations de produits de haute technologie dans l'ensemble des exportations.

A l'heure actuelle, la Belgique consacre à la recherche quelque 1,6 p.c. de son PIB; notre objectif serait d'atteindre une moyenne honorable de 2 p.c. Outre le fait que nous utilisons souvent mal les sommes consacrées à la recherche étant donné les multiples dispersions dont elles font l'objet, le gouvernement devrait absolument veiller, en appliquant la nouvelle orientation qu'il souhaite apporter à sa politique en la matière, à prévoir des mesures transitoires. Celles-ci devraient éviter tout hiatus entre le plan prévu antérieurement et la politique actuelle du ministre qui compte la recherche scientifique dans ses attributions.

Il me paraît dès lors indispensable de prévoir une concertation au plus haut niveau du gouvernement, et pas seulement à celui du ministre de l'Éducation nationale, avec les recteurs et la communauté universitaire, concertation semblable à celle accordée aux autres catégories sociales et cela dans un même état d'esprit de compréhension et de dialogue. Puisse le gouvernement répondre sans tarder aux inquiétudes manifestées ces jours derniers; elles sont réelles car, comme l'a dit le Vice-Premier ministre Jean Gol, nous n'avons par d'or noir, mais de l'or gris. Efforçons-nous dès lors de le sauvegarder.

Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, monsieur le Vice-Premier ministre, messieurs les ministres, chers collègues, à l'issue de ce débat, le groupe PRL votera le budget des Voies et Moyens et de la Dette publique de 1987, car il est convaincu que comme l'écrivait Jean Rey dans l'un de ses nombreux discours: « Il faut dire aux Belges que le magnifique patrimoine que leurs ancêtres leur ont acquis n'a été assemblé que par des prodiges d'effort, de ténacité et de travail et qu'il ne sera maintenu et développé que par un même effort, une même bataille. »

Monsieur le Premier ministre, pour gagner cette bataille, le groupe PRL vous accorde sa confiance. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting is het hoogtepunt van het parlementaire jaar of zou het althans moeten zijn. Naast het wetgevende werk is het uitoefenen van controle op de rijksmiddelen immers de belangrijkste taak van het Parlement in onze democratie. In de loop van het jaar zijn wij misschien wel gefrustreerd geweest door de geringe inbreng van het Parlement op het beleid, maar vandaag krijgen wij daarvoor compensatie. Voor het eerst wordt ons immers een Rijksmiddelenbegroting aangeboden die een keerpunt kan betekenen. De voorbije maanden werden de bevolking veel inleveringen en veel opofferingen gevraagd, maar daarin kan nu misschien verandering komen.

Deze Rijksmiddelenbegroting werd misschien later ingediend dan wij gehoopt hadden, maar toch vroeger dan wij gevreesd hadden. Zij werd immers ingediend vóór het begin van het jaar waarop zij betrekking heeft. Dit is sinds vele jaren niet meer het geval. Nu kan men vooruitzien naar wat komen zal.

Er zijn echter ook enige schaduwpunten. Zo werden de uitgavenbegrotingen van de verschillende departementen nog niet ingediend bij het Parlement en nog niet door de Senaat goedgekeurd. Dit is inderdaad een schaduwzijde, want bij de bespreking van deze begrotingen gaat het immers niet alleen over de uitgaven, die wij toch door de Rijksmiddelenbegroting al kennen, maar kunnen wij vooral oog hebben voor de verschillende accenten die worden gelegd en voor de methodes die worden gebruikt om binnen het raam van het budget een bepaalde politiek te voeren.

Daarom wil ik hier nogmaals terugkomen op mijn stokpaardje. Het werken met bijzondere machten heeft mijns inziens zeer negatieve gevolgen, want hierdoor kunnen de verschillende ideologische strekkingen in het Parlement niet voldoende tot hun recht komen. De ministers drukken nu hun eigen accenten — want het is niet altijd een kwestie van slechte wil — door zonder genoeg tijd te hebben om te luisteren naar wat leeft bij de verschillende fracties, die ook zouden kunnen bijdragen om te komen tot een harmonisch en evenwichtig geheel.

Wij kunnen niets doen in het vooruitzicht van de begroting, maar moeten naast de begroting spreken. Bij de bespreking van de begrotingen zullen velen een uiteenzetting houden, maar die zal geen betrekking

hebben op bedragen die al uitgegeven zijn, op methodes die al gebruikt werden of op materies die al hun beslag hebben gekregen.

Naast deze schaduwzijde moet eraan worden herinnerd dat, indien er enige vertraging is, zij haar diepe grond vindt in het Sint-Annaplan waarop wij met grote bewondering moeten terugblikken. Er werd lang aan gewerkt, maar men heeft getracht eens en voor al in de wonde te snijden en de nodige besparingen uit te voeren.

De heer Van Ooteghem. — Het was eerder een etterbui!

Mevrouw Herman-Michielsens. — Tot hiertoe hebben wij altijd te maken gehad met akkoorden die niet gerespecteerd werden. In de toekomst zie ik een zekere orthodoxie niet alleen in de tijd, niet alleen in de methode, maar ook in de bespreking en de conclusie van de akkoorden die met rigorisme zullen worden uitgevoerd.

De heer Van Ooteghem. — Zoals de adviezen van de Raad van State!

Mevrouw Herman-Michielsens. — Een kort berichtje staft mijn rede-nering. In het vacuüm van het regeringsbeleid dat heeft bestaan op het ogenblik van de Happart-crisis, werden de uitgaven onmiddellijk geblokkeerd. Als de regering het wat moeilijk heeft, als sommigen denken, de ene met vrees, de andere met een onverholven vreugde, dat ze zou kunnen vallen, worden de sluisen van de uitgaven wijd opengezet. In de periode dat er geen enkel beleid is, is er ook geen enkel rigorisme. Onze jonge minister van Begroting mag weten dat het een nieuw en goed geluid is, dat hij de teugels strak houdt op het juiste moment.

Het tweede bericht is minder politiek gericht en houdt verband met de administratie. De administratie is een constante met een aantal tradities, zoals bijvoorbeeld de uitgaven die gebeuren net vóór het einde van het jaar. Indien men de annaliteiten van de begroting niet opmaakt op het einde van het jaar krijgt men het volgende jaar minder. De kredieten worden dus opgemaakt zonder noodzaak. Ik vind het goed dat men breekt met die traditie en kredieten schrappt die nergens voor nodig zijn. Men moet nu eens een einde maken aan die onbehoorlijke en onfatsoenlijke traditie, want dit land moet nog zoveel sparen en zoveel dienstig uitgeven. Deze ommekeer is het vernoemen waard en laat het beste verhoppen voor de toekomst.

Ik weet wel dat er ons nog grote uitdagingen te wachten staan. Ik behoort niet tot degenen die denken dat alles nu gebeurd is en dat we, op het goede pad zijnde, al de armen mogen laten hangen en dat met deze ene krimpbegroting het werk af is. Er zullen er nog vele moeten volgen. Jacques Brel zei ooit dat het niet zo moeilijk was, naar Japan of naar een eiland in de Stille Zuidzee te gaan, maar wel uit Vilvoorde weg te geraken. Ik zal niet zeggen dat wij Vilvoorde verlaten hebben, maar wel een zekere *laisser-aller* uit het verleden. Wij stelden toen ook wel met afgrijzen vast dat ons land meer en meer zijn krediet verloor in het buitenland, dat het allemaal zo rampzalig werd en dat de indicatoren er belabberd uitzagen, maar wij gingen toch voort op dezelfde weg.

De heer Luyten. — Met een regelmatig ritme van stijging van de schuld!

De heer Van Ooteghem. — Met een toename van de rijksschuld met 500 miljard per jaar!

Mevrouw Herman-Michielsens. — Wie het gisteren voor het zeggen had, heeft dat niet klaar ingezien. Door wijze ingevingen weet de oppositie thans, nu de intresten lager worden, dat de intresten toen te hoog waren, dat er een *boule de neige*-effect was, maar nu is de sneeuwbal bijna een sneeuwman geworden. Maar daarover zal ik het later nog eens hebben wanneer ik zal spreken over de grote uitdagingen die ons nog te wachten staan.

Wij hebben nog veel te veel werklozen. Dat is nog altijd het verdriet van België. Zij die ooit predikten dat ze honderdduizend banen in één jaar gingen creëren, hebben moeten ervaren dat nog eens tweehonderdduizend banen verloren gingen. Door de nepstatuten zijn we niet uit de werkloosheid geraakt, maar wij weten dat het beleid van deze regering twee fasen omvat. Dat werkt trager, maar reëler. Reëler, want we voelen het al in de cijfers. Ik zei wel reëel, niet spectaculair. In een eerste fase moet de economische situatie worden verbeterd en de bedrijven een nieuw elan gegeven. Vervolgens moet de werkloosheid worden wegge- werkt door reële banen te creëren.

Ik weet wel dat dit een uitdaging blijft, want nieuwe technologieën zijn niet noodzakelijk arbeidschepend en bovendien neemt de levensver-

wachting van de jeugd toe. En wij wensen voor de jeugd trouwens een levensverwachting welke die van onze ouders overtreft. In een op de toekomst gerichte visie zullen wij de structurele werkloosheid inherent aan de nieuwe technologieën niet langer als dusdanig mogen beschouwen. We kunnen niet terug naar het verleden, zelfs niet naar het verleden van de jaren 60 met het *full-employment* van de economische structuur van toen. Enkele maanden geleden heb ik zelf gezien hoe in de ruimtes van sommige nieuwe fabrieken machines staan te draaien zonder één enkele menselijke aanwezigheid.

De heer Van Ooteghem. — Bijna zoals in het Parlement.

Mevrouw Herman-Michielsens. — De techniek heeft ervoor gezorgd, collega's, dat velen onder ons de debatten volgen via een machientje op hun bureau. Het is zoals de mensen die niet meer naar buiten komen om naar de stoet te kijken omdat zij hem op televisie zien. Wij moeten ons niet blindstaren op die lege zetels. Heel wat van onze collega's volgen de debatten aandachtig hoewel zij niet in dit halfroond zitten. Dit halfroond werd ontworpen in een tijd dat die techniek nog niet bestond.

Wij moeten nu leren denken in een nieuwe tijd.

Ik vraag mij af of wij niet zozeer inzake de fiscaliteit maar inzake de parafiscaliteit, de sociale zekerheid, genoeg hebben nagedacht als wij blijven beweren dat die moet worden gezien in het geheel van het arbeidsproces en dat de actieven door een omslagstelsel moeten betalen voor de niet-actieven. Hebben wij eraan gedacht dat het aantal actieven kleiner wordt ten voordele van het aantal niet-actieven, zelfs als de demografische cijfers gelijk blijven? De jeugdigen blijven immers langer buiten het arbeidsproces door een langduriger opleiding. Men wordt nu vroeger gepensioneerd. Dank zij de kennis van de geneeskunde, toch geen slechte zaak, is de levensverwachting groter dan 30 of 40 jaar geleden toen de sociale zekerheid is ontstaan.

Waarom moeten wij nog langer de lasten voor de niet-actieven uitsluitend op de actieven laten wegen? Moeten wij ons niet afvragen of wij ons niet te zeer laten domineren door de machines in plaats van de technologie, de machines, voor ons te laten opdraaien.

De heer Van Ooteghem. — Dat is het Volksunieprogramma.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Dat zou meebrengen dat de parafiscaliteit niet alleen moet worden berekend volgens het aantal arbeidskrachten, maar bijvoorbeeld in bepaalde bedrijven gedeeltelijk volgens het aantal arbeidskrachten en gedeeltelijk volgens de toegevoegde waarde.

De heer Van Ooteghem. — Dat kunt u letterlijk lezen in het Volksunieprogramma. Wij danken u omdat u ons programma hier voorleest.

Mevrouw Herman-Michielsens. — U hoort het, mijnheer Van Ooteghem, grote geesten ontmoeten elkaar! (*Gelach.*) Wij zijn hier toch niet om elkaar te bekampen. Wij zijn hier om samen na te denken. Daardoor bereiken wij misschien een betere wereld voor de toekomst. Dat zou een goede opgave zijn. Als wij daarin zouden slagen, zou ik het toejuichen.

De heer Luyten. — Alle mensen worden zusters!

Mevrouw Herman-Michielsens. — Een ding weet ik zeker. De regering gebruikt een goede methode om het in de toekomst beter te hebben, om er bovenop te komen. Een minister van Financiën van dit koninkrijk zal niet meer uit het buitenland met rode kaken moeten terugkomen omdat hij beschaamd is een land waar het er zo belabberd aan toegaat, dat op de rand staat van het faillissement, te moeten vertegenwoordigen in een groep landen. De minister waarover ik spreek, was minister van Financiën in 1980.

Aan de woordvoerder van de Waalse socialisten wil ik het volgende zeggen. Als hij verwijst naar het verleden moet hij niet verwijzen naar een jaar dat in zijn kraam past, zoals 1981. Hij moet zich afvragen of men er in 1981 niet zo slecht voorstond omdat gedurende vele jaren een politiek werd gevoerd die zijn partij verdedigde, waar steeds maar werd uitgedeeld wat niet meer voorhanden was. Dan zal hij ook moeten toegeven dat twee jaar later de toenmalige minister van Financiën al veel minder beschaamd moest zijn in het internationaal milieu omdat de economische indicatoren toen al beter waren. Het individu ervaarde dat

toen weliswaar nog niet als zodanig en er waren nog altijd slechte cijfers. Denken wij maar aan het tekort op de Rijksmiddelenbegroting. De overheidsuitgaven en de werkloosheidscijfers lagen nog veel te hoog. Nu zijn wij echter op de terugweg. De overheidsuitgaven konden reeds worden gedrukt en onze methode zal ook leiden tot het inkrimpen van het tweede slechte cijfer, dat van het aantal werklozen, op voorwaarde echter dat wij een ruimere toekomstvisie ontwikkelen en inzien dat ons systeem moet veranderen.

Ik wil ook even ingaan op het betoog van de fractieleider van de Volksunie. Wij moeten, geachte collega, niet doen zoals sommigen en al te veel naar het verleden kijken om aan politiek te doen. Men mag echter evenmin, wat de onmiddellijke toekomst betreft, uitsluitend de visionaire toer opgaan. Tussen die twee uitersten ligt een lange weg. Wie tegen een zwaar zieke die ten dode opgeschreven is, zegt dat de medische research ooit wel een middel zal vinden tegen zijn kwaal, vergeet dat de patiënt dan al lang dood zal zijn. Wij hadden behoefte aan een pijnstillertje en moesten de patiënt weer op de been helpen. Wij gaan de goede richting uit. Ik kan akkoord gaan met de visie die u verkondigt, maar u gaat voorbij aan de problematiek van de onmiddellijke toekomst en aan de reële mogelijkheden van plaats en tijd. Het gaat niet op ons land steeds opnieuw te vergelijken met andere landen. Wij hebben onze eigen noden en onze eigen tekortkomingen, wij hebben onze individuele problemen en er zijn de problemen van de context waarbinnen ons land zich beweegt.

Ik moet u, heren van de Volksunie, toch niet zeggen dat het communautair probleem slechts een van de problemen is waarmede wij worden geconfronteerd. Ik moet u toch niet zeggen hoeveel de compensatiepolitiek reeds heeft gekost aan dit arme land. Ik moet u evenmin zeggen hoeveel jaren wij verloren hebben door het niet willen zien van de crisis omdat wij al te zeer begaan waren met de communautaire problemen. Ik wil daarmee niet beweren dat die communautaire problematiek niet bestond of ontkennen dat ons staatsbestel niet meer beantwoordde aan de realiteit en de noden van ons volk. Ik wil daarmee wel onderstrepen dat men niet mag vervallen in vakjespolitiek. Men mag zich niet blind staren op de communautaire problemen en daarbij de budgettaire problematiek over het hoofd zien. In het verleden hebben wij dat ongelukkiglijk wel gedaan. Wij mogen evenmin uitsluitend aandacht besteden aan de budgettaire moeilijkheden en de communautaire aangelegenheden terzijde schuiven. Dit is onmogelijk. Het werd trouwens bewezen naar aanleiding van het Sint-Annaplan dat onmiddellijk aanleiding gaf tot problemen voor de financiering van de Gewesten en de Gemeenschappen. Het Sint-Annaplan kan trouwens niet worden verwezenlijkt zonder inspanningen en zonder bijkomende uitgaven.

Sommige kranten overdrijven wel waar zij beweren dat wij met al onze besparingen nog vijfmaal meer uitgeven per individu dan de Duitse Bondsrepubliek. Zij vergeten daarbij dat de Duitse Bondsrepubliek een sterk gefederaliseerde Staat is waar de *Länder* elk afzonderlijk over een groot budget beschikken. Daarmee moet ook rekening worden gehouden wanneer men wil bepalen hoeveel de Duitse Bondsrepubliek per individu uitgeeft.

De heer Van Ooteghem. — In Duitsland betaalt men nochtans heel wat minder belastingen.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Wij gaan ook die goede weg op, mijnheer Van Ooteghem. Verheug u! Ik ga niet beweren dat uw partij, die slechts luttele tijd aan de regeringsbeleid heeft deelgenomen, verantwoordelijk is voor die evolutie. Anderen, die nu het regeringsbeleid aanvaarden, waren echter gedurende jaren verantwoordelijk voor het ontstaan van die diepe put. Die put is er nog steeds omdat de schuld zichzelf blijft voeden en omdat de intresten moeten worden betaald, ook al zijn degenen die het geld hebben uitgegeven al lang niet meer aan het bewind.

Nu wordt het sneeuwbaaleffect onderkend, wat vroeger niet het geval was. Er wordt zelfs gezegd dat de schuldenput een alibi is om een bepaalde politiek te volgen. Ik zou bijna willen dat het een alibi was; dan zou het probleem niet zo reëel zijn.

Tegen de realiteit moeten wij optornen. Als het een sneeuwberg is, dan is die niet voldoende gesmolten; als het een put is, dan is hij nog niet gevuld. Hoe dan ook, de situatie hindert ons.

Dan zijn er de communautaire spanningen die onze energie verbruikt, en wellicht nog zullen verbruiken. De PVV-fractie wil ze op dit vlak minder verbruikt zien dan sommigen in deze zaal.

Ik kom terug op wat de fractieleider van de Volksunie heeft gezegd. Mijn fractie wil niet dat de zaak-Happart, die de oorzaak was voor een in wezen in de tijd kort vacuüm of verslapping van het beleid, opnieuw tot een beleids crisis leidt.

Men sprak over de negatie van de rechtsstaat. Ik meen dat het veeleer een geval van zwakheid van de rechtsstaat is. Er wordt wel eens verklaard dat men het in een niet-democratie gemakkelijker heeft. Men kan er iemand doen verdwijnen of de nek omdraaien als men oordeelt dat hij het niet goed doet. Dat kunnen wij ons niet veroorloven. Wij aanvaarden dat iedereen wel eens een obstakel is voor iemand anders.

Wij moeten de wetten van de administratieve voogdij volgen. Sommigen oordelen dat de administratieve zoals de burgerrechtelijke voogdij preventief zou moeten zijn en dat de gemeente, een ondergeschikt bestuur, nooit eigenmachtig kan optreden. Dat is de negatie van de autonomie van de gemeente, wat een van de basisprincipes is van ons staatsbestel en van de Grondwet. De voogdijoverheid handelt repressief: zij doet teniet wat de degene die autonomie heeft en tegelijkertijd onder voogdij valt, wederrechtelijk doet. Door deze autonomie kan het telkens opnieuw. Het is *une guerre d'usure*.

Er zijn ergere gevallen dan die welke bepaalde sprekers hebben aangehaald. In een gemeente in Brabant is iemand — de leden van de Volksunie moeten hem beslist kennen — reeds verscheidene jaren waarnemend burgemeester die geen burgemeester kan worden. Het is geen geval-Happart. Het gaat niet om taalwetgeving.

Taalwetgeving is zeer belangrijk maar is een wetgeving zoals andere met overtredingen van gemeen recht. Daar houdt de publieke opinie zich niet mee bezig. De leden van de Volksunie horen dit niet graag maar dit is de realiteit: ook taalwetgeving is gemeen recht. Dat is eerbiedwaardig, zoals elke wet in ons land eerbiedwaardig is. Kan iemand die een wet overtreedt burgemeester of waarnemend burgemeester zijn? Welnu, de administratieve voogdij moet telkens oordelen en telkens vernietigen. In het geval dat ons bekommert is de administratieve voogdij zelfs nog niet toegepast.

De heer Luyten. — U moet dat tegen de heer Suykerbuyk zeggen, in de Kamer.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Ik zeg dit in het algemeen als voorbeeld van het toepassen van de wetten in ons land en ook om te beklemtonen dat het gemakkelijk is om kritiek te formuleren. De wijsheid bij de oppositie moet blijikbaar altijd tot uiting komen door negatief te zijn. *La critique est facile, mais l'art est difficile*. Wij zijn nu bezig met «l'art». U moet ons niet bijvallen, dat is niet de taak van de oppositie, maar u moet realistisch blijven. Ik kan het soms eens zijn met de visie van de ecologisten (*applaus op de banken van Agalev*) hoewel sommige zaken in de kranten mij ook even doen nadenken.

Men schrijft dat de ozonlaag is gescheurd. Misschien was dat reeds lang het geval, alleen wist men het niet. Men ontdekt nu ook sommige ziekten, die vroeger wellicht reeds bestonden. Men kon er toen geen naam op zetten, omdat men er, bijvoorbeeld, de oorzaak niet van kende. Men mag dus niet, als men kritisch wil zijn, altijd naar het verleden verwijzen en zeggen dat het toen beter was. Ik denk daarbij ook aan wat de woordvoerder van de Volksunie heeft gezegd in verband met de demografie. Wij moeten levensmoed en levensvreugde hebben. Dit impliceert ook dat we oog moeten hebben voor de aantredende generatie, voor wie wij het beste hopen. En voor wie wij toekomstmogelijkheden willen scheppen. De moderne mens torst in deze een zwaardere last dan de vorige generaties. Wij leggen de lat veel hoger en wij willen dat de komende generatie die lat niet alleen kan bereiken, maar ze zelfs nog hoger kan leggen. Wij zouden het erg vinden mocht de toekomstige jeugd de lat lager moeten leggen. Immers, het is inherent aan ons dat wij willen dat de jeugd het beter heeft dan wij het zelf hebben gehad. Welnu, omdat wij willen dat de komende generatie het beter heeft dan wij, voeren wij op het ogenblik dit beleid. Wij vragen nu inspanningen, opdat het daarna beter zou worden, opdat de jeugd van nu dezelfde welvaart, of meer welvaart zou hebben dan wij. Sommigen hadden geopteerd voor de nulgroeï, maar beseffen nu dat voor de welvaart nog steeds moet worden gevochten, evenals voor het welzijn. De regering moet ze beide nastreven. Naast de materiële bekommelingen moet de regering ook een beleid uitwerken dat verder gaat, en dat moet gericht zijn op de overleving van onze gemeenschap. Wij willen haar daarbij graag helpen, ook al vergt dit inspanningen en moeten wij uitleg geven

zelfs aan degenen die onze partij genegen zijn en aan wie wij nog niet veel geschenken hebben kunnen aanbieden. Wij willen nieuwe hoop geven voor de toekomst van ons land, waarvan wij nog altijd menen dat het op het ogenblik in goede handen is. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De heer Van Grembergen. — Ik denk dat wij elkaar goed begrepen hebben, mevrouw. Ik heb gezegd dat men, naast een dag-aan-dagpolitiek, de lijn moet verder trekken naar de toekomst toe. In dit land laten wij ons soms te veel leiden door de wetmatigheid van wat vandaag gebeurt, zonder door te denken naar morgen.

Mijn betoog was een oproep om ook daarvan eens werk te maken.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Dan heb ik u niet helemaal begrepen. U hebt beweerd dat alle indicatoren aantonen dat het slecht gaat en eraan toegevoegd dat wij daarenboven geen visie hebben. Dergelijke bewering moet u wetenschappelijk staven door de indicatoren bij naam te noemen, met het cijfermateriaal ter staving. Het verslag bij de Rijks-middelenbegroting toont immers met cijfers aan dat er verbetering is in de situatie van het land. Wanneer u dit weerlegt, moet u dit ook doen aan de hand van op feiten gestoelde cijfers.

De heer Van Grembergen. — Dat zal gebeuren.

Mevrouw Herman-Michielsens. — U vindt dat er een visie moet zijn naar de toekomst toe. U meent echter dat de dag-aan-dagpolitiek van de regering daar niet heenleidt. Ik wel. Dat is het grote verschil. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Wij zetten deze bespreking vanavond te 19 uur 30 voort.

Nous poursuivrons cette discussion ce soir à 19 heures 30.

PROJET DE LOI — ONTWERP VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le gouvernement a déposé un projet de loi portant approbation des Actes internationaux suivants:

a) 1. Convention sur la circulation routière, et Annexes, faites à Vienne le 8 novembre 1968;

2. Accord européen, et Annexe, complétant cette Convention, faits à Genève le 1er mai 1971;

De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale Akten:

a) 1. Verdrag inzake het wegverkeer, en Bijlagen, opgemaakt te Wenen op 8 november 1968;

2. Europese Overeenkomst, en Bijlage, tot aanvulling van dit Verdrag, opgemaakt te Genève op 1 mei 1971;

b) 1. Convention sur la signalisation routière, et Annexes, faites à Vienne le 8 novembre 1968;

2. Accord européen, et Annexe, complétant cette Convention, faits à Genève le 1er mai 1971;

3. Protocole sur les marques routières, et Annexe, additionnels à l'Accord européen de 1971, faits à Genève le 1er mars 1973.

b) 1. Verdrag inzake verkeerstekens, en Bijlagen, opgemaakt te Wenen op 8 november 1968;

2. Europese Overeenkomst, en Bijlage, tot aanvulling van dit Verdrag, opgemaakt te Genève op 1 mei 1971;

3. Protocol inzake de wegmarkeringen, en Bijlage, tot aanvulling van de Europese Overeenkomst van 1971, opgemaakt te Genève op 1 maart 1973.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est renvoyé à la commission des Relations extérieures.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1° Par M. Hazette :

- a) Organisant le Service national de l'enseignement de l'Etat;
- b) Assurant l'information sur le choix des études;
- c) Assurant la protection de la fonction de secrétaire de direction dans les établissements d'enseignement secondaire;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1° Door de heer Hazette :

- a) Houdende organisatie van de Nationale Dienst van het rijksonderwijs;
- b) Betreffende het verschaffen van informatie over de studiemogelijkheden;
- c) Tot bescherming van het ambt van directiesecretaris in de instellingen voor secundair onderwijs;

2° Par Mme Van Puymbroeck, prévoyant l'égalité de droits et de traitement entre étrangers et Belges;

2° Door mevrouw Van Puymbroeck, op de gelijkstelling en de gelijke behandeling van vreemdelingen en Belgen;

3° Par M. Henrion, abrogeant la loi du 10 janvier 1940 instituant une taxe militaire;

3° Door de heer Henrion, tot opheffing van de wet van 10 januari 1940 tot instelling van een militaire belasting;

4° Par M. Vandermarliere :

a) Modifiant l'article 12 de l'arrêté royal du 9 mai 1984 d'exécution de l'article 13, deuxième alinéa, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence, ainsi que l'article 100bis, § 1er, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale;

b) Complétant l'article 75, 10, b, de l'arrêté royal du 14 mars 1968 portant règlement général sur la police de la circulation routière;

4° Door de heer Vandermarliere :

a) Tot wijziging van artikel 12 van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 13, tweede lid, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum en artikel 100bis, § 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

b) Tot aanvulling van artikel 75, 10, b, van het koninklijk besluit van 14 maart 1968, houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer;

5° Par MM. Antoine et Lenfant, relative à la norme 0,8 imposée aux étudiants dont les parents ou tuteurs légaux ne sont pas soumis à l'impôt sur les revenus en Belgique;

5° Door de heren Antoine en Lenfant, betreffende de 0,8-norm toegepast op studenten van wie de ouders of de wettelijke voogd in België niet onderworpen zijn aan de inkomstenbelasting;

6° Par M. De Bondt, modifiant la loi du 3 août 1960 accordant des avantages sociaux aux universités et établissements assimilés.

6° Door de heer De Bondt, tot wijziging van de wet van 3 augustus 1960 houdende toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen.

— Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

PROPOSITION — VOORSTEL

Dépôt — Indiening

M. le Président. — M. de Wasseige a déposé une proposition de modification de l'article 55 du règlement du Sénat.

De heer de Wasseige heeft ingediend een voorstel tot wijziging van artikel 55 van het reglement van de Senaat.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Elle est renvoyée à la commission du Règlement.

Het wordt verwezen naar de commissie voor het Reglement.

INTERPELLATIE — INTERPELLATION

Verzoek — Demande

De Voorzitter. — De heer Pataer wenst de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie te interpellieren over « de veiligheidsaspecten van de kerncentrale te Borssele in Zeeland, gelet op een recent rapport van de IAEA en in het licht van een akkoord gesloten tussen de Belgische staatssecretaris voor Leefmilieu en de Nederlandse minister van Milieuzaken ».

M. Pataer désire interpellier le secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « les aspects de la sécurité de la centrale nucléaire de Borssele, en Zélande, compte tenu d'un rapport récent de l'IAEA et au vu d'un accord conclu entre le secrétaire d'Etat belge à l'Environnement et son collègue néerlandais ».

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 18 u. 25 m.)

(La séance est levée à 18 h 25 m.)

526